

Industriemonitor

Jaargang 6 – mei 2002

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2001-2002	= 2001 tot en met 2002
2001/2002	= het gemiddelde over de jaren 2001 tot en met 2002
2001/'02	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2001 en eindigend in 2002
1991/'92-2001/'02	= boekjaar enz. 1991/'92 tot en met 2001/'02

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen. Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers Utrecht

Inlichtingen

Tel. (045) 570 70 70
Fax (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2002.
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten.

Prijs: € 92,50 per jaar (11 nummers)

Losse nummers € 12,50

Kengetal: K-2

ISSN 1384 - 6965

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

Industrie totaal

Nederland en de industrie 5

Industrie per branche

Voedings- en genotmiddelenindustrie 9
Textiel-, kleding- en lederindustrie 13
Papier- en grafische industrie 17
Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie 21
Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie 25
Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie 29

Gepubliceerde artikelen

32

Gepubliceerde producttabellen

33

Informatieservice

34

Alfabetische begrippenlijst

35

Andere CBS-publicaties

38

Nederland en de industrie

Het economisch beeld is in april iets verslechterd. In de industrie dalen in februari de omzet en het productievolume nog steeds. Ook de daling van het consumentenvertrouwen houdt in april aan. Positief signaal is een lichte verbetering van het producentenvertrouwen in maart. De ondernemers in de industrie verwachten een toename van de bedrijvigheid in het tweede kwartaal.

Economisch beeld iets verslechterd

Het economisch beeld in Nederland is in april iets verslechterd. De tweede raming van de economische groei in het vierde kwartaal van 2001 is uitgekomen op 0,4%. Dit is het laagste groeicijfer sinds het eerste kwartaal van 1993. In het vierde kwartaal blijkt ook een aantal dienstverlenende bedrijfstakken te zijn getroffen door de conjuncturele teruggang. De productiedaling in de industrie is nog niet voorbij, al is hier de afname in de eerste twee maanden van dit jaar minder groot dan eind vorig jaar. Het producentenvertrouwen van industriële ondernemers laat in de eerste maanden van 2002 een herstel zien. Door de lage economische groei vermindert de spanning op de arbeidsmarkt. Dit is zichtbaar in een voortgezette daling van het aantal vacatures en een verdere afvlakking van de banengroei. Het aantal werklozen laat ook in het eerste kwartaal van dit jaar weinig verandering zien. De gezinsconsumptie stijgt in februari met 1,5%. Dit is in lijn met de gemiddelde groei van vorig jaar. De daling van het consumentenvertrouwen houdt aan, in april is de vertrouwensindex vijf punten lager dan in maart.

Vacatures dalen

Het aantal vacatures in de industrie is in het vierde kwartaal van 2001 verder gedaald. Eind december 2001 staan er 19 duizend vacatures open. Dat zijn er 8 duizend minder dan een jaar eerder.

Omzet industrie daalt

De omzet in de industrie daalt in februari met ruim 5%, vooral als gevolg van de 4,3% lagere afzetprijzen. De binnenlandse omzet daalt met ruim 7% en de buitenlandse omzet met bijna 4%. De omzetdaling is in februari, net als in januari, minder groot dan in het laatste kwartaal van vorig jaar. In de eerste twee maanden van dit jaar is de omzet zo'n 5% lager dan in de eerste twee maanden van 2001. In het laatste kwartaal van 2001 daalde de omzet nog met 7% ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder.

Productiedaling houdt aan

Het productievolume in de industrie ligt in februari 4,0 % lager vergeleken met februari van vorig jaar. Ook in de negen voorafgaande maanden was er sprake van een lagere industriële productie in vergelijking met een jaar eerder. Begin 2002 is de terugval overigens minder groot dan eind vorig jaar. In de periode januari - februari 2002 is de productie bijna 4% lager dan een jaar eerder. In het laatste kwartaal van 2001 was dat ruim 6 %.

De omzet in februari is, zoals hierboven reeds gemeld, met ruim 5% afgenomen. In combinatie met de daling van de afzetprijzen van 4,3% wijst dat op een ruim één procent lager omzetvolume. Dat het productievolume scherper is gedaald, wijst op een verkleining van de voorraden eindproduct.

Prijzen vrijwel onveranderd

De gemiddelde afzet- en verbruiksprijzen van de industrie zijn in het eerste kwartaal van 2002 vrijwel niet veranderd ten opzichte van het voorafgaande kwartaal. In het derde en vierde kwartaal van vorig jaar daalden de prijzen nog. In vergelijking met het eerste kwartaal vorig jaar liggen de afzetprijzen 3,9% lager. Voor de ingekochte grondstoffen en halffabrikaten is 6% minder betaald.

Orderportefeuille

In februari is de waarde van de orderontvangsten met ruim 6% afgenomen. Vooral de waarde van de binnenlandse orderontvangst is gedaald, met bijna 15%. De waarde van de buitenlandse orders is slechts met bijna 1% teruggelopen. Daarentegen blijkt uit de Conjunctuurtest van maart 2002 dat de orderpositie in deze maand iets beter is dan in februari. Hoewel de ondernemers nog steeds negatief gestemd zijn over de orderpositie beoordelen ze deze iets positiever dan in februari.

De bedrijvigheid is in maart ten opzichte van februari gelijk gebleven. Dit is gebruikelijk voor de maand maart.

Producentenvertrouwen verbetert iets

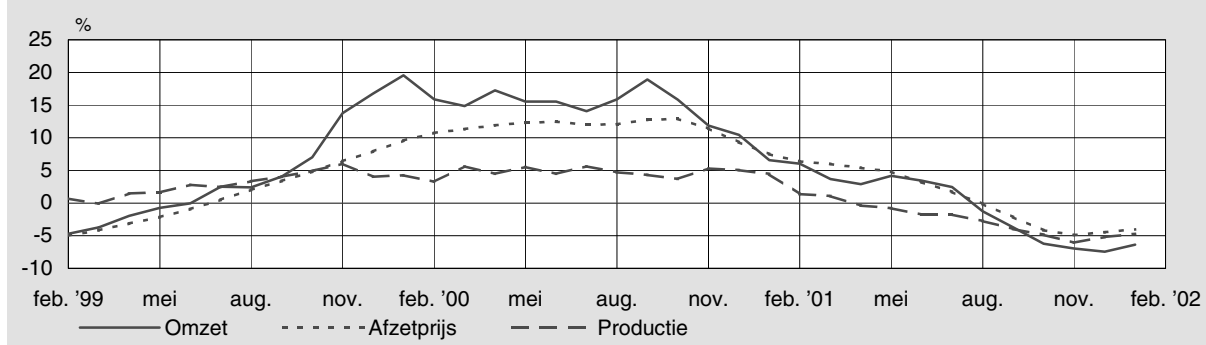
Het producentenvertrouwen, de stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie, is in maart uitgekomen op -0,7. Dit is bijna één punt hoger dan in februari. Vanaf december is het vertrouwen van de ondernemers geleidelijk aan verbeterd. Overigens maken in maart evenveel ondernemers melding van productiebelemmeringen als in december. Onvoldoende vraag wordt nog steeds het meest genoemd als productiebelemmerende factor. De concurrentiepositie is op de binnenlandse en buitenlandse markt niet verder verslechterd.

Verwachtingen

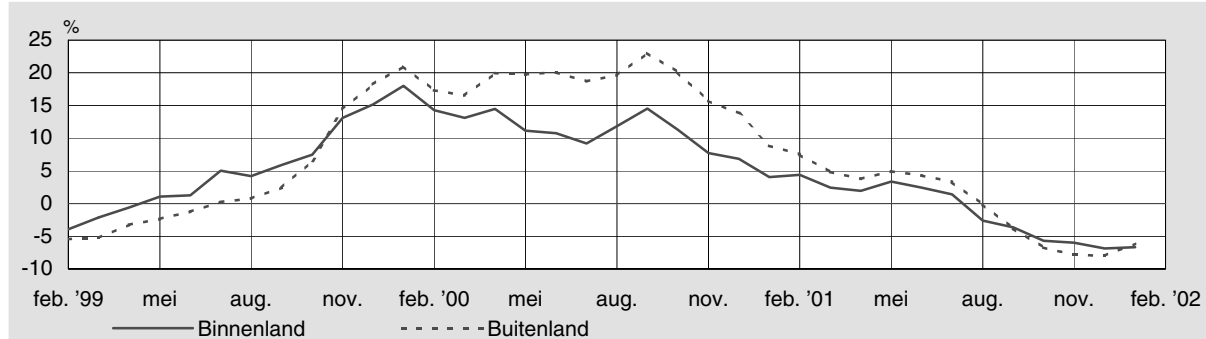
De ondernemers in de industrie geven bij de Conjunctuurtest van maart aan dat zij voor april tot en met juni een aantrekkende bedrijvigheid verwachten. Ook voorzien zij een toename van de buitenlandse afzet. Voor het tweede en derde kwartaal verwachten zij dat het aantal werknemers zal afnemen.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

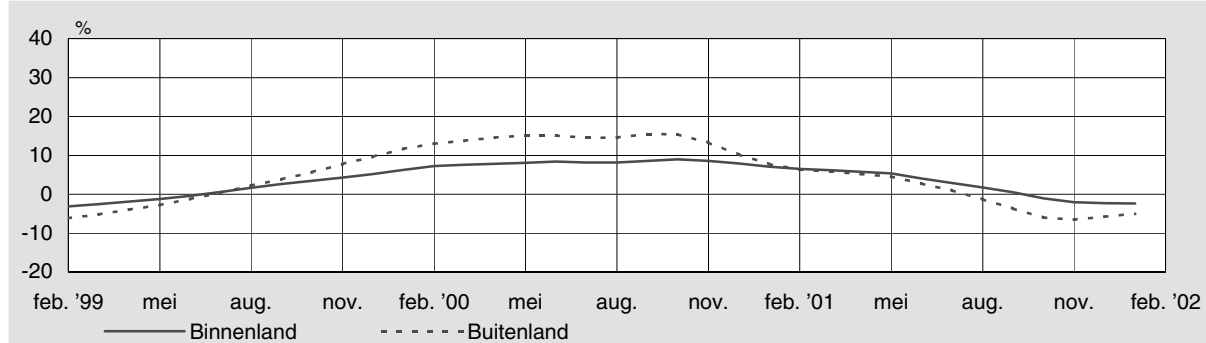
Omzet, afzetprijs en productie

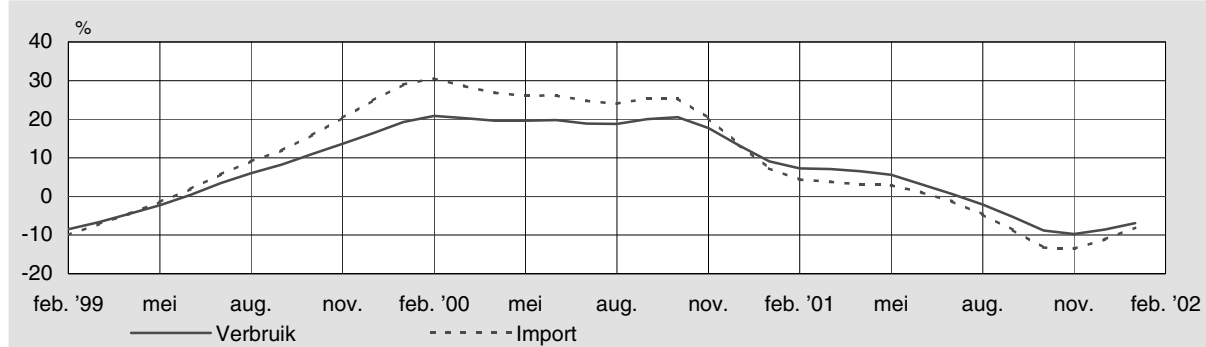
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 1.1

Kerngegevens: Nederland en de industrie

	Eenheid c.q. basis	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾	
		2000	2001	2000	2001			2001			2002			
					4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	dec.	jan.		feb.
1995=100													%	
Industrie														
Omzet (waarde)		136,3	136,4	147,8	135,0	131,8	137,5	130,5	130,9	128,6	124,4	123,8	-5,4	
binnenland		131,5	130,8	141,2	130,0	124,8	132,8	123,5	127,1	123,7	118,8	118,1	-7,1	
buitenland		140,8	141,6	154,0	139,8	138,4	142,0	137,2	134,4	133,3	129,7	129,1	-3,9	
Ontvangen orders (waarde)		141,1	147,5	150,8	142,7	128,3	133,9	145,2	134,0	132,0	145,5	125,8	-6,1	
binnenland		137,3	143,6	145,6	142,0	122,9	126,3	142,5	135,9	115,4	144,3	115,9	-14,8	
buitenland		143,3	149,9	153,8	143,1	131,5	138,3	146,8	132,8	141,7	146,2	131,6	-0,9	
Afzetprijs		114,1	115,7	118,1	116,6	115,7	112,3	115,9	117,0	111,5	111,8	112,0	-4,3	
binnenland		110,4	113,5	113,5	114,3	113,4	111,2	113,8	114,6	110,6	111,2	111,6	-2,7	
buitenland		116,5	117,2	121,1	118,1	117,2	113,0	117,3	118,5	112,1	112,2	112,2	-5,3	
Verbruiksprijs		121,9	121,9	128,8	123,7	121,9	116,3	122,1	125,0	115,2	114,7	115,9	-7,3	
import		132,0	127,9	139,5	129,9	129,0	120,5	128,5	132,5	118,8	120,2	121,8	-8,1	
Productie (volume gemiddelde dag)		114,3	111,9	119,8	111,9	104,7	112,5	104,5	114,7	111,8	100,6	110,2	-4,0	
Productie (seizoen gecorrigeerd)		114,3	111,9	116,6	113,3	111,5	109,5	111,1	114,9	113,7	107,1	110,5	-3,9	
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,4	113,3	120,2	112,9	109,0	116,4						-3,2	
Vacatures														
openstaand ²⁾	1000	28	23	26	25	20	19						-26,9	
ontstaan	1000	114	91	27	27	20	18						-33,3	
vervuld	1000	114	98	26	28	25	19						-26,9	
Aantal bedrijven ³⁾	1000	45,4	46,1											
Uitgesproken faillissementen	1	428	503	111	103	149	151							
Aantal werkdagen	1	254	254	63	64	65	64	22	20	19	22	20		
Energieverbruik	PJ	1241	.	325	325	.	.							
1995=100														
Nederland														
Bruto binnenlands product (volume, mp)		119,8	121,2	123,7	119,1	117,5	124,2						0,4	
Gezinsconsumptie (volume)		121,7	123,2	125,8	119,7	120,6	127,4						1,3	
Bedrijfsinvesteringen (volume)		132,7	130,0	139,3	131,5	114,4	136,5						-2,0	
Invoer van goederen en diensten (volume)		144,3	145,7	153,3	148,4	141,8	146,1						-4,7	
Uitvoer van goederen en diensten (volume)		141,0	142,4	150,5	145,2	138,3	144,3						-4,1	
Geregistreerde werkloosheid ⁴⁾	1000	2247	1751	186	176	141	135	184	176	146	152	161		
Vacatures														
openstaand ²⁾	1000	203	197	204	216	171	164						-19,6	
ontstaan	1000	1018	945	254	270	209	194						-23,6	
vervuld	1000	997	986	233	258	256	200						-14,2	
Uitzenduren en uren aan derden ⁵⁾	mln uren	365,3	.	90,1	84,8	96,4	.							
Aantal bedrijven ³⁾	1000	693,6	714,6											
Uitgesproken faillissementen ⁶⁾	1	3579	4328	1012	998	1126	1152							
Energieverbruik	PJ	3050	.	863	926	.	.							
Consumentenvertrouwen	⁷⁾	24	1	21	15	-4	-9	15	11	-7	-1	-4		
economische klimaat	⁷⁾	24	-25	19	8	-32	-41	10	-1	-36	-18	-20		
koopbereidheid	⁷⁾	24	15	23	20	15	12	19	19	12	10	6		
Consumentenprijsindexcijfers		111,4	116,4	112,7	114,6	117,0	117,6	114	115	117	118	119	3,8	
CBS-koersindex algemeen		937,9	799,0	934,3	893,8	731,9	677,1	892,9	975,8	686,7	693,3	686,2		
Gemiddeld rendement staatsleningen	%	5,34	4,83	5,22	4,85	4,84	4,50	4,87	4,88	4,62	4,75	4,85		

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Jaarcijfer is gemiddelde.

³⁾ Stand per 1 januari.

⁴⁾ Kwartaalcijfer, betreft middelste maand van het kwartaal.

⁵⁾ Uitzenduren volgens overeenkomst "voor de duur van de opdracht" en uren van arbeidskrachten in dienst van het uitzendbureau "voor bepaalde of onbepaalde tijd".

⁶⁾ Bedrijven en instellingen.

⁷⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-).

Tabel 2.1
Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Industrie

Conjunctuuraansteking	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd.		
		2000	2001	2001				2002		2001		2002		laatste 12 mnd.
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	feb.	mrt.	feb.	mrt.		
Producentenvertrouwen		6,7	-1,8	1,8	-1,5	-2,5	4,9	-1,4	1,7	0,0	-1,6	-0,7	-2,6	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		7	-3	2	0	-3	-5	-5	-1	2	-5	9	-3	
binnenlandse markt		6	-1	2	0	2	-1	-5	4	4	-6	10	-1	
buitenlandse markt		6	-5	2	-1	-7	-8	-4	-6	-2	-4	9	-4	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		6	-1	5	2	-1	-3	-2	1	10	-4	12	-1	
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,6	84,1	84,7	84,8	83,7	83,3	83,0					83,7	
Productiebelemmeringen ³⁾														
geen	%	79	79	80	78	79	80	80					79	
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%	5	11	8	11	13	13	13					13	
tekort aan arbeid	%	9	5	5	6	5	2	2					4	
te geringe productiecapaciteit	%	3	2	1	2	1	2	1					2	
overige belemmeringen	%	5	4	6	3	2	3	4					3	
Orderpositie	⁴⁾	100,3	96,2	100,7	99,7	97,2	94,5	93,3	99,4	99,0	92,3	92,7	94,5	
Beoordelingen:														
orderontvangst		0	-12	-1	-6	-10	-13	-17	-6	-10	-18	-13	-14	
orderpositie totaal		4	-10	3	-2	-9	-11	-17	-2	-6	-14	-11	-13	
orderpositie buitenland		8	-9	6	-1	-9	-11	-15	-2	-5	-10	-7	-11	
productiecapaciteit		-2	5	1	3	7	8	7					6	
voorraden gereed product		1	7	2	6	7	7	8	6	6	6	6	7	
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1														
binnenlandse markt		6	0	-3	0	-1	4	1					1	
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie		6	-2	-4	-1	-2	-2	2					-1	
buiten Europese Unie		7	-2	-2	-1	-4	-2	0					-2	
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd		17	-1	2	-4	-5	4	9					1	
bedrijvigheid komende 3 mnd		9	3	2	9	3	6	-4	11	7	13	10	4	
verkoopprijs komende 3 mnd		15	2	18	5	-1	0	1	3	4	6	6	1	
personeelssterkte komende 6 mnd		3	-8	3	-5	-14	-15	-13					-12	
toe- of afname personeelssterkte	%	0,2	-0,7	0,5	-0,5	-1,4	-1,4	-0,9					-1,1	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

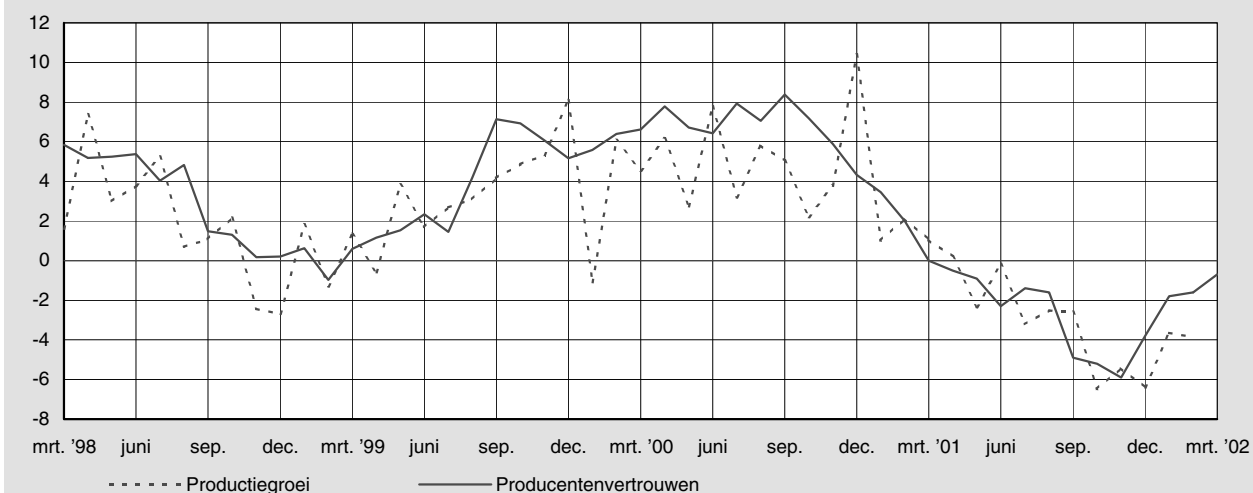
²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000 = 100.

Productiegroei en producentenvertrouwen

maart 1998 - maart 2002

Voedings- en genotmiddelenindustrie

De omzet van de voedings- en genotmiddelenindustrie is in februari 2002 ruim 3% hoger dan in februari 2001. Na correctie voor het prijseffect komt het volume van de gemiddelde dagomzet ruim 1% hoger. In maart trekken zowel de bedrijvigheid als de verkopen weer aan. De ondernemers blijven echter ontevreden met de verkopen en afzet. Voor het tweede kwartaal van 2002 verwachten zij dat de stijging van de bedrijvigheid en de verkoopprijzen zal aanhouden.

Omzet stijgt vooral op de buitenlandse markt

In februari 2002 is de omzet van de voedings- en genotmiddelenindustrie ruim 3% hoger dan in februari 2001. Deze omzetsijging komt geheel voor rekening van de buitenlandse markt, aangezien de omzet op de binnenlandse markt nagenoeg stabiel blijft.

De afzetprijzen zijn 1,9% hoger dan in februari 2001. Ook deze prijsstijging is vooral het gevolg van de ontwikkelingen op de buitenlandse markt. Daar liggen de afzetprijzen 3,9% hoger, terwijl ze op de binnenlandse markt 0,4% lager liggen.

Na correctie voor dit prijseffect resteert een volume van de gemiddelde dagomzet dat ruim 1% hoger is dan in februari vorig jaar. Voor de binnenlandse markt komt dit volume 0,4% hoger uit, terwijl het voor de buitenlandse markt bijna 3% hoger is dan in februari 2001.

Het volume van de gemiddelde dagproductie ligt 1,3% lager dan in februari vorig jaar. In combinatie met toename van het volume van de gemiddelde dagomzet heeft dit krimpende voorraden tot gevolg.

Bedrijvigheid trekt weer aan in maart

Uit de Conjunctuurtest van maart blijkt dat de bedrijvigheid gestegen is ten opzichte van de voorgaande maand. Dit is gebruikelijk voor maart.

De bedrijvigheid neemt in bijna de hele branche toe. Enige uitzondering is de diervoederindustrie, waar de bedrijvigheid afneemt. In de zuivelindustrie en de broodfabrieken en bakkerijen is de toename het sterkst. Hiermee laten de broodfabrieken en bakkerijen als enige binnen de voedings- en genotmiddelenindustrie voor de zesde maand op rij een stijgende bedrijvigheid zien.

Ook verkopen stijgen weer

Zoals gebruikelijk is voor de tijd van het jaar stijgen de verkopen in maart. Alleen op de buitenlandse markt blijft de verkoopstijging achter bij de gebruikelijke ontwikkeling.

De onderliggende delen van de branche laten een zeer divers beeld zien. Zo zijn de verkopen van de slachterijen en vleesverwerking afgenomen als gevolg van fors gedaalde verkopen op de buitenlandse markt. Maar in de diervoederindustrie zijn de verkopen licht gedaald. Evenals vorige maand worden de licht gestegen buitenlandse verkopen hier tenietgedaan door de daling van de binnenlandse verkopen. De broodfabrieken en bakkerijen laten op beide markten een zeer forse stijging van de verko-

pen zien. Tot slot komt de stijging van de verkopen in de dranken- en tabakverwerkende industrie geheel voor rekening van de binnenlandse markt.

Ondernemers blijven ontevreden

De producenten in de voedings- en genotmiddelenindustrie zijn in maart minder ontevreden met hun verkopen. Opvallend is dat de ondernemers in de broodfabrieken en bakkerijen duidelijk minder tevreden zijn dan vorige maand, hoewel zij hun verkopen zeer fors zagen stijgen. In de slachterijen en vleesverwerking dalen daarentegen de verkopen, maar neemt de ontevredenheid sterk af. Onder de producenten in de diervoederindustrie neemt de ontevredenheid daarentegen wel iets toe als gevolg van de dalende verkopen.

Over de totale afzet zijn de producenten in de voedings- en genotmiddelenindustrie in maart even ontevreden als in februari. Over de buitenlandse afzet zijn zij wel veel beter te spreken, maar zij zijn nog altijd niet tevreden. Ondernemers in de broodfabrieken en bakkerijen waren in februari nog zeer tevreden met hun afzet, maar in maart zijn ook zij ontevreden. Producenten in de slachterijen en vleesverwerking en de zuivelindustrie zijn daarentegen duidelijk beter te spreken over hun afzet. Maar ook zij zijn nog verre van tevreden.

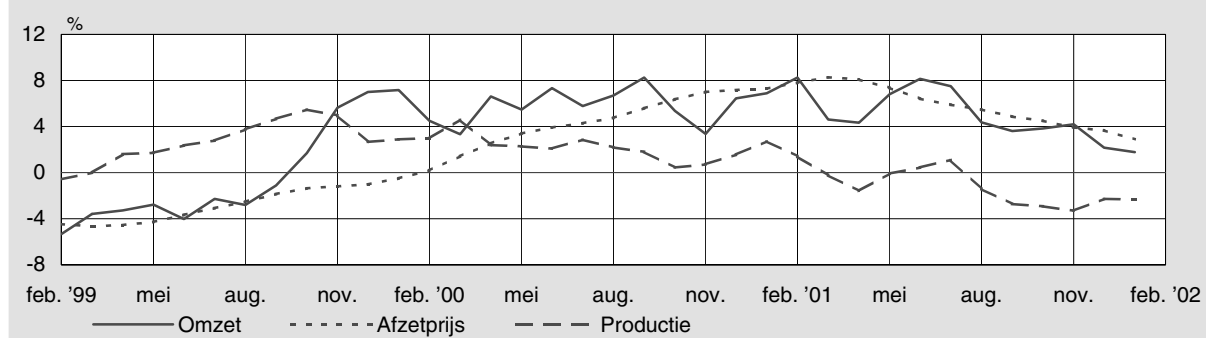
De voorraden gereed product in de voedings- en genotmiddelenindustrie zijn in maart gedaald, maar het oordeel van de ondernemers hierover is nauwelijks gewijzigd ten opzichte van februari. Ongeveer 1 op de 10 ondernemers vindt de voorraden te groot gelet op de verwachte afzetontwikkeling.

Overigens maken in maart iets minder ondernemers melding van productiebelemmeringen dan in december. Te geringe productiecapaciteit wordt minder genoemd als productiebelemmerende factor, terwijl onvoldoende vraag juist meer wordt genoemd.

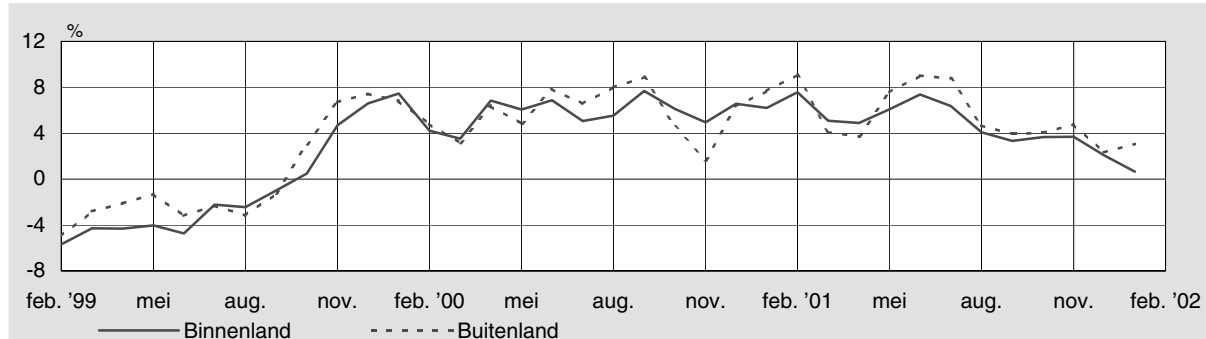
Verwachtingen

Voor het tweede kwartaal zijn de producenten in de voedings- en genotmiddelenindustrie optimistischer dan gebruikelijk. Ze verwachten dat zowel de bedrijvigheid als de verkoopprijzen stijgen. Alleen in de diervoederindustrie en de slachterijen en vleesverwerking rekent men op respectievelijk een sterke daling en een stabilisering van de productie. Daar voorziet men overigens ook dat de prijzen gelijk zullen blijven. Een prijsdaling wordt alleen verwacht door de zuivelproducenten.

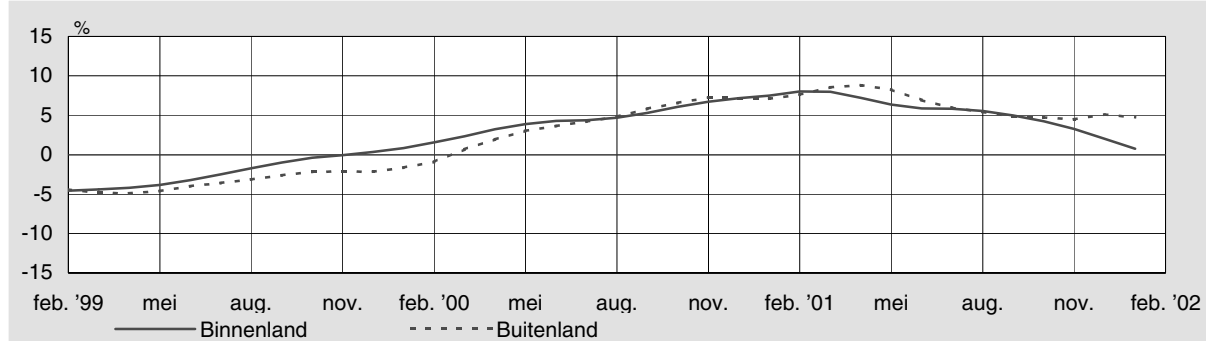
Omzet, afzetprijs en productie

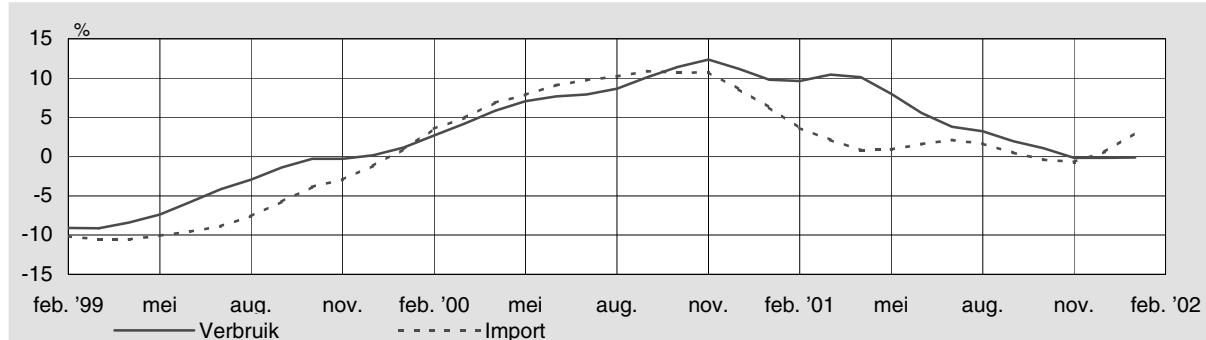
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 2.1

Kerngegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

Rekengegevens: voedings- en genotmiddelenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2000		2001		2001			2002		
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	dec.	jan.	feb.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		116,0	122,7	121,2	119,0	121,5	126,4	119,9	114,7	117,4	122,2	118,3	3,2
binnenland		110,4	116,2	117,1	113,0	113,6	121,5	111,5	109,8	115,9	114,5	109,7	-0,1
buitenland		122,9	130,7	126,3	126,5	131,2	132,4	130,2	120,7	119,2	131,7	129,0	6,8
Afzetprijs		105,5	111,9	108,7	110,5	112,0	112,9	109,1	110,4	112,8	112,8	112,5	1,9
binnenland		104,4	110,4	107,2	110,1	110,8	110,7	108,9	110,2	110,1	109,5	109,7	-0,4
buitenland		106,5	113,3	109,9	110,9	113,1	114,8	109,4	110,6	115,1	115,7	114,9	3,9
Verbruiksprijs		105,8	111,1	111,4	110,5	110,6	111,2	108,3	109,7	111,4	108,3	109,5	-0,2
import		112,5	114,0	115,9	112,4	115,4	115,1	113,0	112,3	115,4	116,9	118,8	5,8
Productie (volume gemiddelde dag)		106,9	105,9	115,8	103,0	100,8	111,9	99,6	104,8	107,9	99,0	103,4	-1,3
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		106,8	105,5	118,7	101,7	104,9	117,0						-1,4
Aantal bedrijven ²⁾	1000	5,1	4,9										
Uitgesproken faillissementen	1	38	34	11	5	15	8						
Aantal werkdagen	1	254	254	63	64	65	64	22	20	19	22	20	
Energieverbruik	PJ	101	.	31	24	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 2.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd.		
		2000	2001	2001				2002		2001		2002		laatste 12 mnd.
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2001		2002			
									feb.	mrt.	feb.	mrt.		
Verkoop / orderontvangst t.o.v. vorige maand		11	1	5	2	2	4	-2	7	3	-12	10	1	
binnenlandse markt		7	5	8	5	5	8	5	9	7	-6	15	5	
buitenlandse markt		11	-3	0	-3	-2	-1	-7	4	-6	-18	4	-3	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		4	0	4	-1	5	-1	-3	2	-3	-15	12	0	
Bezettingsgraad ³⁾	%	86,4	84,8	83,8	86,1	85,0	84,4	83,8					84,8	
Productiebelemmeringen ³⁾														
geen	%	83	80	75	77	83	83	84					82	
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%	2	3	4	3	3	2	4					3	
tekort aan arbeid	%	6	5	3	8	6	2	2					5	
te geringe productiecapaciteit	%	4	4	2	4	4	7	4					5	
overige belemmeringen	%	6	9	16	8	4	6	6					6	
Beoordelingen:														
verkoop / orderontvangst		2	-2	3	0	-3	-1	-5	0	-5	-7	-2	-3	
afzet / orderpositie totaal		-2	-7	-2	-5	-9	-6	-9	-2	-10	-9	-9	-8	
afzet / orderpositie buitenland		2	-5	1	0	-5	-5	-9	1	-1	-13	-6	-7	
productiecapaciteit		0	-1	2	-5	0	1	2					-1	
voorraden gereed product		0	6	2	5	5	4	9	5	4	2	3	5	
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1														
binnenlandse markt		8	3	1	3	4	5	9					5	
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie		25	-3	-8	-2	-2	-1	-1					-2	
buiten Europese Unie		18	-5	-13	-3	-2	-1	-2					-2	
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd		26	4	1	2	1	11	1					4	
bedrijvigheid komende 3 mnd		11	4	3	8	5	6	-4	10	8	11	11	4	
verkoopprijs komende 3 mnd		19	9	21	8	9	11	9	7	5	22	11	11	
personeelssterkte komende 6 mnd		1	0	6	3	-3	-5	-2					-2	
toe- of afname personeelssterkte	%	0,0	-0,5	-0,5	0,0	-0,5	-0,9	-0,6					-0,5	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Textiel-, kleding- en lederindustrie

In februari 2002 produceert de branche bijna 9% minder in vergelijking met dezelfde maand vorig jaar. Omzet en orderontvangst liggen bijna 11% lager. Ondanks de verslechterde concurrentiepositie, die zich binnen de Europese Unie voordoet, verwachten de ondernemers dat de buitenlandse afzet in de maanden april tot en met juni zal toenemen, bij stabiele prijzen en gelijke bedrijvigheid. Naar verwachting zal de werkgelegenheid in de branche in de periode april tot en met september afnemen met bijna 2%.

Lagere omzet en minder productie

De omzet in de textiel-, kleding-, en lederindustrie ligt in februari van dit jaar bijna 11% onder het niveau van februari vorig jaar. Dit vindt zijn weerslag in een bijna 9% lagere productie. De binnenlandse omzet daalt met ruim 15% sterker dan die in het buitenland, waar de branche bijna 7% minder verkocht. De afzetprijzen stijgen met gemiddeld bijna 1% nauwelijks in deze periode. Tegelijkertijd dalen de importprijzen met 0,5% en de verbruiksprijzen met 0,7%. De orderontvangsten dalen fors. De orderontvangst ligt bijna 11% onder het niveau van februari vorig jaar. De binnenlandse orders nemen zelfs met ruim 20% af. De waarde van de buitenlandse orders blijft met een afname van ruim 2% redelijk op peil

Concurrentiepositie binnen EU slechter

Uit de Conjunctuurtest van maart blijkt dat in het eerste kwartaal van dit jaar de concurrentiepositie van de branche binnen de EU is verslechterd. Over de maand maart rapporteren de ondernemers opnieuw een lichte toename van de bedrijvigheid. De voorraad gereed product neemt af. In maart is de orderontvangst ongeveer gelijk aan die in februari. De index van de orderpositie, gecorrigeerd voor het seizoen, daalt echter met 2,1 punt tot 96,8. De ontevredenheid onder de ondernemers over orderontvangst en orderpositie neemt verder toe.

1. Textielindustrie

In februari blijft de omzet in de textielindustrie ruim 9% achter bij die van februari 2001. De waarde van de orderontvangst is zelfs bijna 14% minder. Vooral op de binnenlandse markt ging het slecht, ruim 15% minder omzet en bijna 25% minder orders. De afzetprijzen liggen nu gemiddeld 0,5% hoger dan een jaar geleden, de verbruiksprijzen dalen tegelijkertijd met 0,8%.

Uit de Conjunctuurtest van maart blijkt dat de voorraad gereed product verder afneemt. Minder ondernemers beoordelen de voorraad als te groot gelet op de verwachte afzet. Wel werden in maart iets meer orders ontvangen dan in februari, maar de index voor de werkvoorraad neemt, gecorrigeerd voor het seizoen, af met 0,5 punt tot 99,3. De ondernemers zijn opnieuw minder tevreden over orderontvangst en orderpositie.

2. Kledingindustrie

Februari laat ook in de kledingindustrie een forse omzetsdaling van ruim 15% zien, vergeleken met februari 2001. De binnenlandse orders daalden met ruim 6%. Per saldo stijgt de waarde van de ontvangen orders echter met bijna 9%. De afzetprijzen

liggen bijna 2% hoger, de verbruiksprijzen blijven op het niveau van februari 2001.

In de Conjunctuurtest van maart rapporteren de ondernemers uit deze industrietak dat de bedrijvigheid fors toeneemt ten opzichte van februari. De orderontvangst daalt echter zeer fors, vooral vanuit het buitenland. Gecorrigeerd voor het seizoen loopt de index van de orderpositie niettemin met 2,4 punt terug tot 84,2. De sterk dalende orderontvangsten doen de stemming van de ondernemers hierover drastisch verslechteren. Het oordeel over de orderpositie blijft erg negatief. De voorraad gereed product neemt fors af. Veel ondernemers vinden de te voorraad te groot gelet op de verwachte afzet.

3. Lederindustrie

In februari incasseert ook de lederindustrie klappen. De omzet daalt met bijna 15%. De daling voor de buitenlandse markt bedraagt zelfs 22%. In het binnenland dalen de verkopen met bijna 9%. De afzetprijzen liggen ruim 2% hoger, terwijl de verbruiksprijzen met bijna 2% dalen.

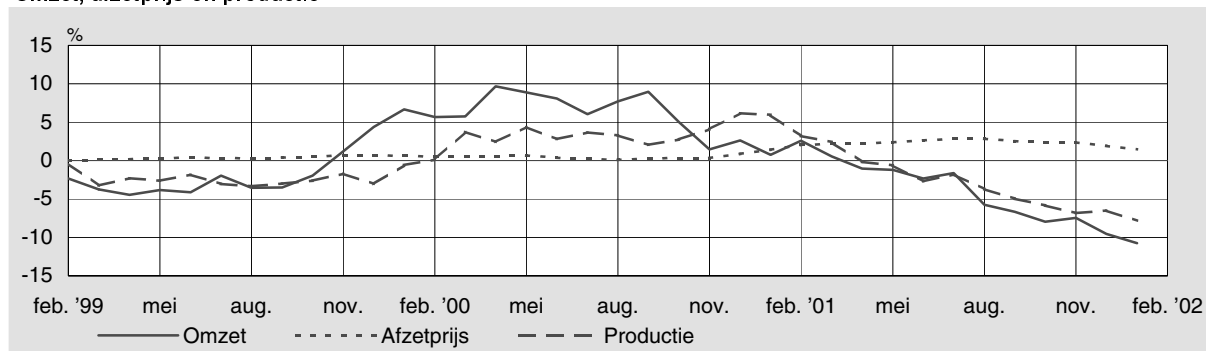
In de Conjunctuurtest van maart rapporteren de ondernemers uit de lederindustrie een licht dalende bedrijvigheid. De waarde van de orderontvangst neemt over de hele linie echter zeer fors toe, hetgeen de stemming onder de ondernemers doet omslaan van duidelijk negatief naar licht positief. Gecorrigeerd voor het seizoen stijgt de index voor de orderpositie met 1 punt tot 115,7. Nadat in februari de stemming over de buitenlandse orderpositie een forse duikeling liet zien, slaat deze nu weer om naar het niveau van januari. Het oordeel over de totale orderpositie blijft per saldo echter onveranderd. De voorraad product neemt opnieuw toe. Per saldo beoordeelt één op de vijf ondernemers de voorraad gereed product nu als te groot gelet op de verwachte afzet.

Verwachtingen

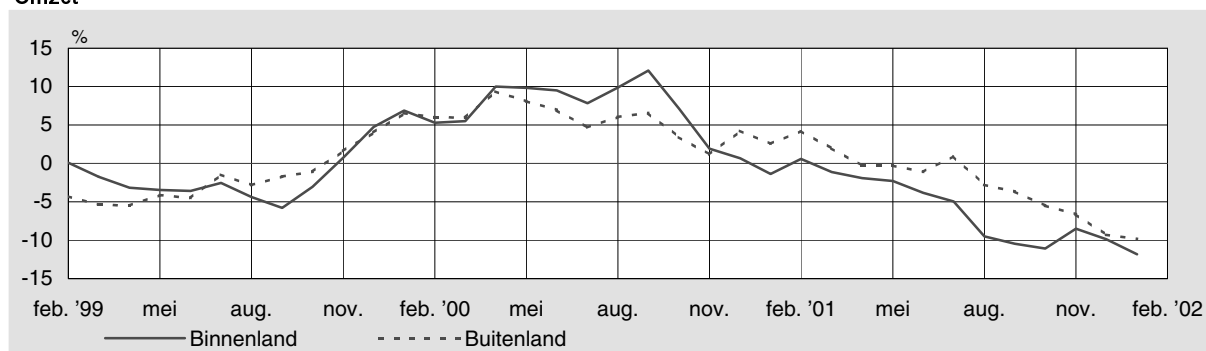
Ten aanzien van de te verwachten ontwikkelingen in het tweede kwartaal is de lederindustrie het meest positief. In deze bedrijfstak verwacht men een sterke toename van de buitenlandse afzet en een licht afnemende bedrijvigheid. Veel ondernemers denken dat de verkoopprijzen zullen stijgen. In de textiel voorziet men een sterke stijging van de buitenlandse afzet, stijgende bedrijvigheid en stabiele prijzen. Ondernemers in de kledingindustrie verwachten een zeer forse teruggang in de buitenlandse afzet, afnemende bedrijvigheid en dalende prijzen. Naar verwachting zal de werkgelegenheid in de periode april tot en met september in de textiel en kledingindustrie afnemen met 2%. De lederindustrie verwacht slechts een verlies aan arbeidsplaatsen van 0,3%.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

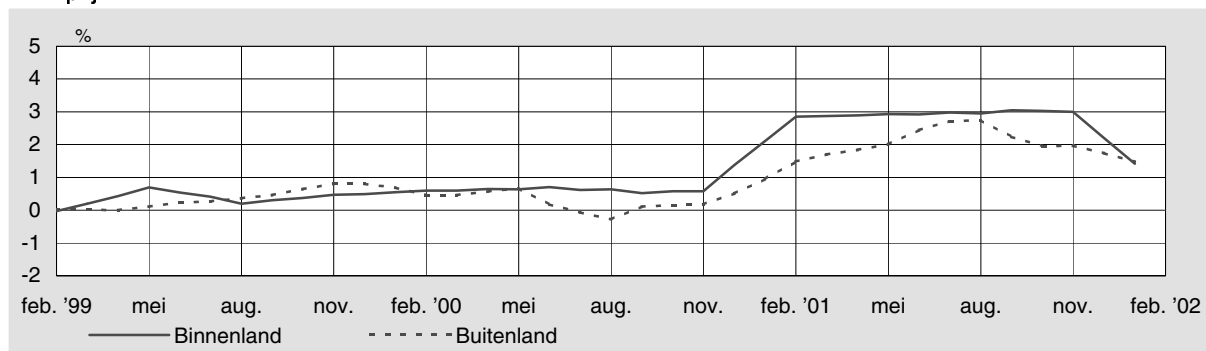
Omzet, afzetprijs en productie

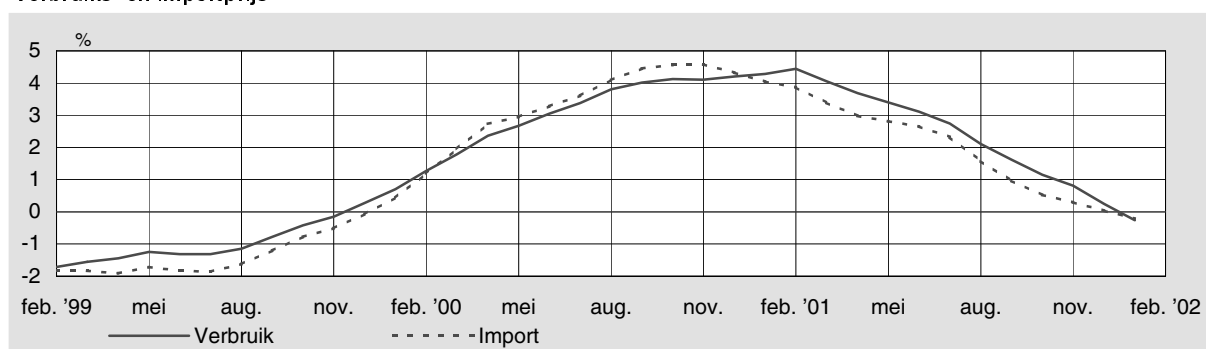
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 3.1

Kerngegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

Rekeninggegevens. Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾	
		2000	2001	2000	2001			2001			2002			
					4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	dec.	jan.		feb.
1995=100													%	
Omzet (waarde)		111,8	108,5	110,0	119,4	101,1	102,1	114,6	115,3	82,9	102,4	103,0	-10,7	
binnenland		112,3	106,8	109,3	119,2	96,0	100,1	113,7	116,2	83,6	101,0	98,3	-15,4	
buitenland		111,5	109,9	110,6	119,6	105,2	103,7	115,2	114,7	82,3	103,5	106,8	-6,8	
Ontvangen orders (waarde)		113,5	116,8	107,4	116,2	101,7	101,8	112,5	111,6	76,1	100,2	99,5	-10,9	
binnenland		115,5	115,6	112,5	118,8	97,2	102,2	110,0	118,3	76,0	92,7	94,0	-20,5	
buitenland		111,9	117,8	103,3	114,2	105,3	101,6	114,6	106,3	76,1	106,2	103,9	-2,3	
Afzetprijs		101,4	103,8	101,6	103,3	104,1	104,0	103,2	103,3	104,1	104,1	104,3	0,9	
binnenland		99,7	102,6	99,8	102,3	102,7	102,8	102,3	102,4	102,7	103,0	103,1	0,7	
buitenland		102,6	104,7	102,8	103,9	105,1	104,8	103,8	103,9	105,1	104,9	105,1	1,1	
Verbruiksprijs		104,7	107,5	106,1	107,6	107,6	107,0	107,5	107,6	106,6	106,7	106,8	-0,7	
import		107,8	110,0	109,4	109,9	110,3	109,7	109,8	109,9	109,5	109,3	109,3	-0,5	
Productie (volume gemiddelde dag)		104,2	102,2	105,9	109,1	91,0	98,6	102,9	111,7	94,2	94,8	101,7	-8,9	
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		104,2	103,1	104,3	103,9	101,7	102,2						-2,0	
Aantal bedrijven ²⁾	1000	3,4	3,3											
Uitgesproken faillissementen	1	40	25	8	5	10	6							
Aantal werkdagen	1	254	254	63	64	65	64	22	20	19	22	20		
Energieverbruik	PJ	9	.	2	2	.	.							

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 3.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

	Eenheid	jaar							kwartaal				maand				Gemidd.
		2000		2001		2001			2002	2001		2002		laatste			
						1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	feb.	mrt.	feb.	mrt.	12 mnd.		
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		4	-2	3	0	0	-5	-5	-4	7	-2	1	-2				
binnenlandse markt		3	-3	3	-6	0	-1	-5	-11	-2	-4	-2	-2				
buitenlandse markt		3	-4	-1	3	-1	-11	-9	2	14	-10	7	-4				
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-2	2	2	1	-4	-6	1	5	5	4	-1				
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,6	83,3	83,6	83,9	82,9	82,7	82,6					83,0				
Productiebelemmeringen ³⁾																	
geen	%	82	83	83	86	83	81	78					82				
stagnatie a.g.v.																	
onvoldoende vraag	%	6	7	7	5	7	10	10					8				
tekort aan arbeid	%	6	5	5	6	5	2	2					4				
te geringe productiecapaciteit	%	4	2	2	1	2	2	3					2				
overige belemmeringen	%	3	3	3	2	3	5	7					4				
Orderpositie	⁴⁾	98,8	97,6	97,8	97,7	100,3	97,5	95,1	96,9	99,2	98,2	97,6	97,9				
Beoordelingen:																	
orderontvangst		1	-8	2	-3	-6	-14	-11	-4	1	-8	-10	-10				
orderpositie totaal		2	-4	4	3	-1	-8	-12	0	5	-10	-14	-7				
orderpositie buitenland		0	-3	4	5	1	-2	-16	0	10	-12	-15	-7				
productiecapaciteit		-3	7	8	8	9	1	2					5				
voorraden gereed product		16	15	16	12	17	15	14	13	7	16	15	15				
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1																	
binnenlandse markt		-2	-4	-1	-7	-5	-1	-4					-4				
buitenlandse markt																	
binnen Europese Unie		0	-5	0	-7	-9	-4	-9					-7				
buiten Europese Unie		1	-4	-3	-1	-6	-4	3					-2				
Verwachting																	
buitenlandse afzet komende 3 mnd		12	3	13	1	-2	-2	14					3				
bedrijvigheid komende 3 mnd		8	3	6	6	0	10	-3	2	3	3	3	3				
verkoopprijs komende 3 mnd		18	8	26	11	6	8	8	13	6	-2	1	6				
personeelssterkte komende 6 mnd		-2	-9	10	-9	-18	-18	-15					-15				
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,5	-0,7	1,9	-1,2	-1,3	-2,1	-1,7					-1,6				

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000 = 100.

Papier- en grafische industrie

Het volume van de bruto toegevoegde waarde is in het vierde kwartaal van 2001 2,3% lager dan in hetzelfde kwartaal van 2000. Over heel 2001 gezien, komt de daling uit op 1,8%. In februari 2002 is het volume van de gemiddelde dagproductie nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van februari 2001. Van februari op maart stijgt de bedrijvigheid fors en nemen ook de orderontvangsten toe. De ondernemers verwachten voor het tweede kwartaal van 2002 een toename van de bedrijvigheid.

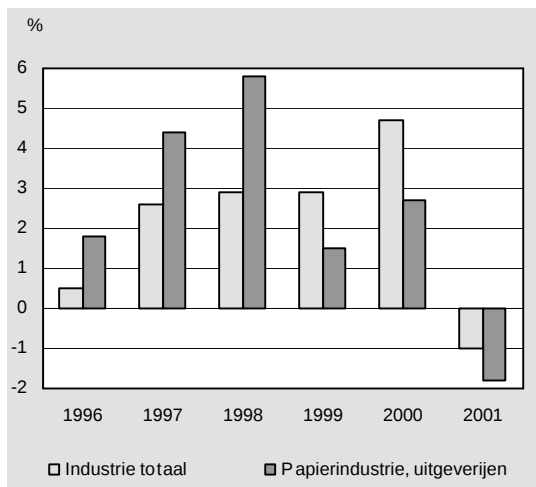
Toegevoegde waarde in 2001 bijna 2% lager

Het volume van de bruto toegevoegde waarde is in het vierde kwartaal van 2001 2,3% lager dan in hetzelfde kwartaal van 2000. Over heel 2001 gezien, komt de daling uit op 1,8%. Het is voor het derde opeenvolgende jaar dat de papier- en grafische industrie het slechter doet dan de totale industrie (zie grafiek).

Het volume van de gemiddelde dagproductie neemt in februari 2002 ten opzichte van februari 2001 met slechts 0,2% af. De totale omzet is bijna 2,5% hoger. De stijging van de afzetprijzen is omgeslagen in een daling en komt uit op -0,4%. Dit is volledig het gevolg van de prijsdaling in het buitenland van 3,3%.

Gecorrigeerd voor de prijsontwikkeling komt het volume van de gemiddelde dagomzet bijna 3% hoger uit. De verbruiksprijzen dalen verder en wel met 4,5%. Deze daling is vooral het gevolg van de 6,7% lagere importprijzen.

Bruto toegevoegde waarde (volume jaaromzet)

Bedrijvigheid stijgt fors

De bedrijvigheid in de papier- en grafische industrie is in maart 2002 fors gestegen ten opzichte van die in februari, zo blijkt uit de Conjunctuurtest. Ook de orderontvangsten stijgen en de voorraden gereed product nemen af. Daarbij neemt de index van de orderpositie bijna twee indexpunten toe. Deze positieve ontwikkelingen komen tot uiting in een vermindering van het pessimisme onder de ondernemers. De stemming over de orderontvangsten en orderpositie verbetert namelijk fors.

Uit de kwartaalvragen van de Conjunctuurtest blijkt dat de bezettingsgraad van december op maart afneemt. Hiermee zit deze vlak onder het hoogste niveau van de afgelopen jaren. Het deel van de ondernemers dat aangeeft last te hebben van productiebelemmeringen is van december op maart met 7% toegenomen. Vooral onvoldoende vraag en overige belemmeringen worden vaker als productiebelemmering genoemd.

1. Papierindustrie

Uit de Conjunctuurtest van maart 2002 blijkt dat de ondernemers de productie zeer fors hebben verhoogd ten opzichte van de maand ervoor. Ook de orderontvangsten zijn toegenomen, evenals de hoeveelheid werk in voorraad. Minder gunstig is dat de voorraden gereed product zijn toegenomen en dat deze als te groot worden beoordeeld. De ondernemers zijn in maart dan ook iets minder tevreden dan in februari.

Wel zien ze hun concurrentiepositie op de buitenlandse markt van december op maart verbeteren. Ze verwachten dan ook dat de buitenlandse afzet het tweede kwartaal zal stijgen. De productiebelemmeringen nemen ook nog iets af. Meer ondernemers beoordelen de productiecapaciteit als te groot. Er worden dan ook minder belemmeringen gemeld als gevolg van te geringe technische capaciteiten.

2. Grafische industrie

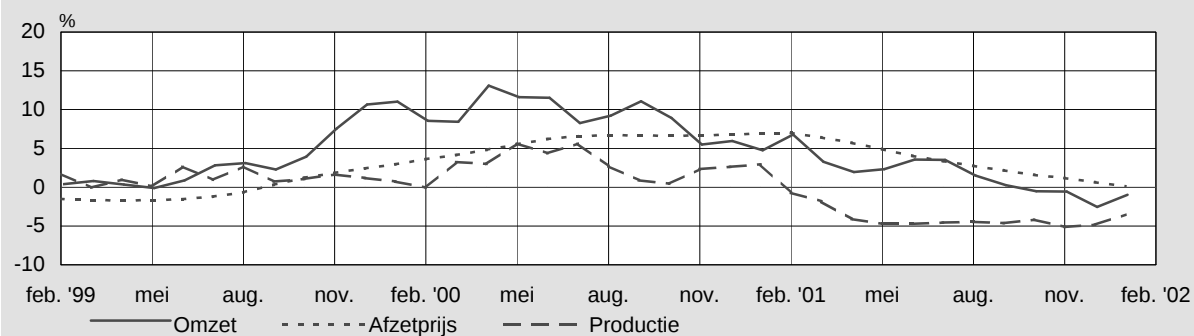
Uit de Conjunctuurtest van maart 2002 blijkt dat de ondernemers de productie in de grafische industrie fors hebben verhoogd ten opzichte van februari. De orderontvangsten en de index van de orderpositie zijn ook toegenomen. Hierover zijn de ondernemers een stuk minder ontevreden. Wat ook meespeelt is dat de voorraden gereed product flink zijn afgenomen, wat de ondernemers gunstig stemt.

De bezettingsgraad van de productie-installaties neemt af van december op maart. De ondernemers rapporteren een flinke verslechtering van de productieomstandigheden. Vooral onvoldoende vraag en overige belemmeringen worden vaker als productiebelemmering genoemd.

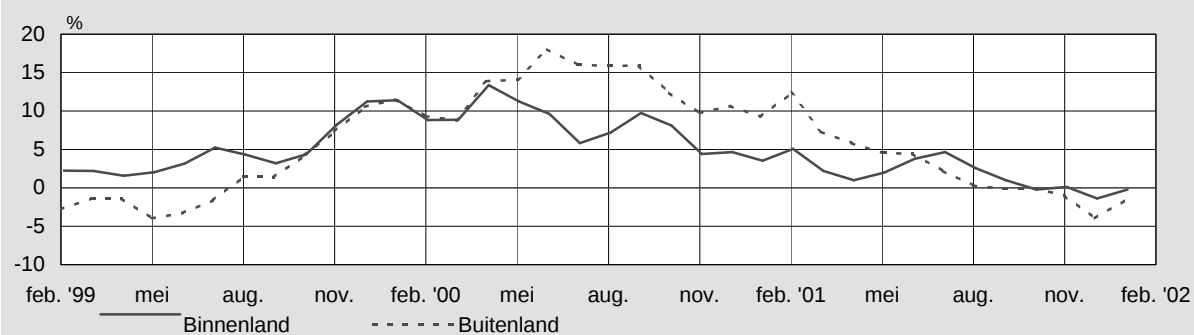
Verwachtingen

Ondernemers in de papier- en grafische industrie verwachten voor het tweede kwartaal van 2002 een hogere bedrijvigheid bij verder dalende verkoopprijzen. De ondernemers in de grafische industrie verwachten dat het aantal werknemers het tweede en derde kwartaal van 2002 zal afnemen.

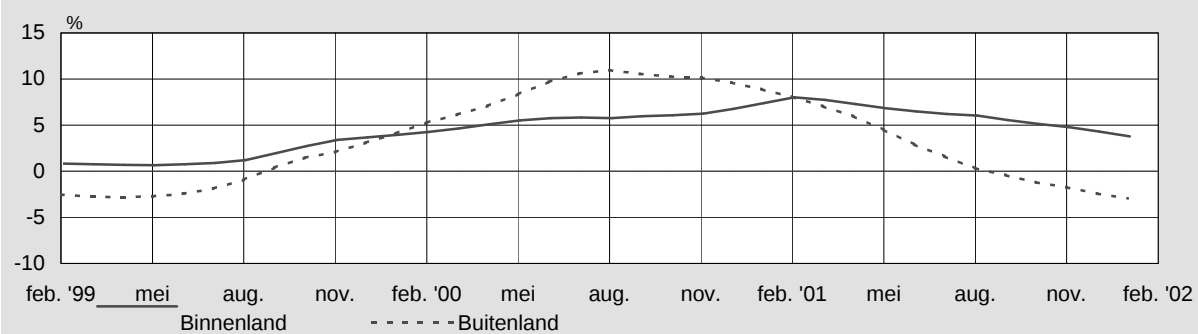
Omzet, afzetprijs en productie

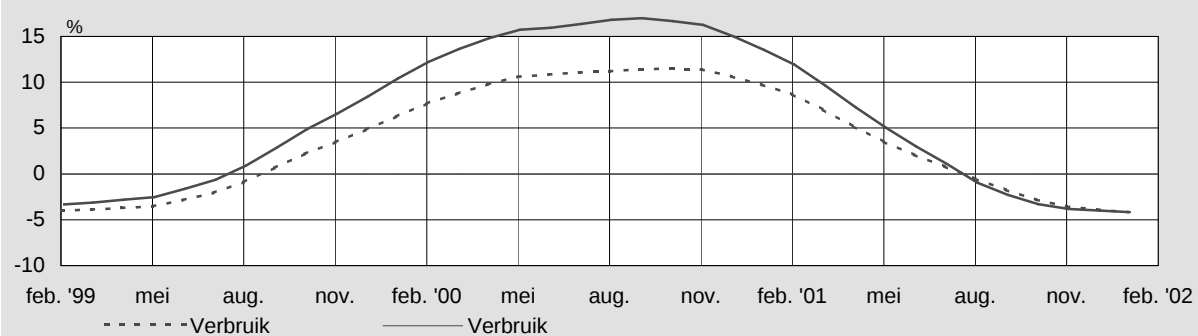
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 4.1

Kerngegevens: Papier- en grafische industrie

Rekengegevens: Papier- en gransche industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Ontwik- keling ¹⁾	
		2000	2001	2000		2001		2001			2002		
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	dec.	jan.		feb.
1995=100													%
Omzet (waarde)		122,3	124,4	131,9	121,5	120,7	130,5	118,7	114,5	120,8	115,3	117,1	2,3
binnenland		119,7	120,7	129,0	116,5	116,9	127,5	113,1	110,3	121,0	110,6	111,9	1,4
buitenland		129,4	134,2	139,7	134,7	130,8	138,5	133,6	125,4	120,2	127,6	130,8	4,3
Ontvangen orders (waarde)		123,8	138,2	125,6	133,2	122,5	122,0	136,0	121,8	103,3	133,9	118,1	-3,0
binnenland		110,3	123,7	112,6	118,7	107,8	107,2	124,0	108,2	88,7	127,7	103,6	-4,2
buitenland		137,1	152,4	138,5	147,5	136,9	136,5	147,7	135,3	117,7	139,9	132,4	-2,1
Afzetprijs		101,2	105,1	103,4	105,6	104,9	104,6	105,7	105,6	104,5	105,4	105,2	-0,4
binnenland		99,8	104,5	101,3	104,6	104,4	104,4	104,5	104,6	104,3	106,2	106,2	1,5
buitenland		103,4	106,2	106,9	107,3	105,8	105,0	107,5	107,3	104,6	104,0	103,7	-3,3
Verbruiksprijs		100,7	102,6	104,5	105,0	101,4	100,8	105,1	105,1	100,7	100,4	100,3	-4,5
import		102,7	103,2	107,3	106,7	101,3	100,7	107,0	106,8	100,7	99,7	99,7	-6,7
Productie (volume gemiddelde dag)		117,2	112,7	125,1	108,0	105,4	118,7	100,4	108,8	127,0	96,8	108,6	-0,2
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		117,3	115,2	124,2	113,6	109,7	121,3						-2,3
Aantal bedrijven ²⁾	1000	7,4	7,5										
Uitgesproken faillissementen	1	62	109	19	25	27	34						
Aantal werkdagen	1	254	254	63	64	65	64	22	20	19	22	20	
Energieverbruik	PJ	44	.	11	11	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 4.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Papier- en grafische industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd.		
		2000	2001	2001				2002		2001		2002		laatste 12 mnd.
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	feb.	mrt.	feb.	mrt.		
gegevens: papier- en glasindustrie														
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	3	-3	-1	1	8	2	4	11	-3	14	3	
binnenlandse markt		7	5	5	2	3	12	5	8	16	-8	10	5	
buitenlandse markt		3	-6	-18	-9	-9	-2	-5	-7	-4	11	10	-3	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		8	9	14	-1	6	8	24	5	26	2	19	11	
Bezettingsgraad ³⁾	%	85,3	87,3	86,5	86,9	87,0	88,6	87,9					87,6	
Productiebelemmeringen ³⁾														
geen	%	76	76	81	72	67	85	78					76	
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%	7	14	12	16	19	10	13					15	
tekort aan arbeid	%	10	7	3	9	12	2	2					6	
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	0	2	0	2	0					1	
overige belemmeringen	%	5	2	4	1	2	1	7					3	
Orderpositie	⁴⁾	100,8	97,3	99,9	97,1	97,1	98,1	97,1	97,5	96,1	93,1	94,9	96,6	
Beoordelingen:														
orderontvangst		-3	-17	-9	-13	-15	-15	-26	-10	-16	-28	-10	-19	
orderpositie totaal		-1	-21	-4	-13	-19	-23	-27	-16	-16	-21	-13	-22	
orderpositie buitenland		5	-22	-10	-17	-22	-24	-26	-18	-13	-11	3	-20	
productiecapaciteit		2	3	-1	5	8	0	0					3	
voorraden gereed product		1	3	2	3	2	3	4	6	1	2	6	3	
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1														
binnenlandse markt		5	2	-12	-6	1	23	10					7	
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie		5	-14	-23	-27	-19	12	35					0	
buiten Europese Unie		4	1	2	-6	0	7	24					6	
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd		11	-11	-13	-16	-23	9	0					-8	
bedrijvigheid komende 3 mnd		5	11	-15	14	10	30	-9	20	19	-3	12	10	
verkoopprijs komende 3 mnd		20	-9	9	-12	-10	0	-14	-13	-22	-7	-6	-9	
personeelssterkte komende 6 mnd		-1	-4	12	-1	-10	-15	-23					-12	
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,1	-0,2	0,8	0,0	-0,8	-0,7	-0,5					-0,5	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

De productie in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie ligt bijna 4% hoger in februari 2002 dan in februari 2001. Zowel de omzet als de afzetprijzen liggen opnieuw lager. De bedrijvigheid is van februari op maart 2002 sterk toegenomen. Een toename is voor deze periode in het jaar gebruikelijk, maar is doorgaans minder uitgesproken. Ook voor de periode van april tot en met juni verwachten de ondernemers een lichte toename wat betreft bedrijvigheid. Voorts denken ze hogere verkoopprijzen in rekening te kunnen brengen.

Omzet lager door lagere prijzen

De productie in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie ligt bijna 4% hoger in februari 2002 dan in februari 2001. De omzet ligt bijna 10% lager dan in februari van vorig jaar. Op de binnenlandse markt is de omzet met bijna 15% gedaald. Op de buitenlandse markt is de omzetdaling ruim 7%. Deze omzetdalingen worden veroorzaakt door de lagere afzetprijzen in de branche. De afzetprijs komt over dezelfde periode ruim 15% lager uit, terwijl de verbruiksprijs bijna 18% lager ligt. In de laatste vijf maanden zijn de verbruiksprijzen steeds sterker gedaald dan de afzetprijzen. Gecorrigeerd voor het prijseffect ligt in februari 2002 het volume van de gemiddelde dagomzet ruim 6% hoger dan in februari van 2001. Opvallend hierbij zijn de grote verschillen in ontwikkelingen op de binnenlandse en de buitenlandse markt. Op de buitenlandse markt is de dagomzet toegenomen met bijna 10% terwijl op de binnenlandse markt de omzet afnam met ruim 1%.

Bedrijvigheid neemt flink toe

Uit de Conjunctuurtest van maart 2002 blijkt dat de bedrijvigheid in de branche flink is toegenomen ten opzichte van die in februari 2002. De toename is enigszins sterker dan normaal voor de tijd van het jaar. De chemische industrie kende in diezelfde periode ook een toename van de bedrijvigheid. In de kunststofverwerkende industrie is zelfs sprake van een zeer forse toename. Ook voor het seizoen gecorrigeerd is de toename flink.

Minder productiebelemmeringen

Uit de eerste kwartaalcijfers van de Conjunctuurtest over 2002 blijkt dat de ondernemers minder hinder ondervinden van productiebelemmeringen. Vooral 'onvoldoende vraag' speelde de branche minder parten. In het eerste kwartaal zag 8% van de ondernemers 'onvoldoende vraag' als een productiebelemmering. In het kwartaal daarvoor was dit 16%.

Orderontvangst neemt fors toe

De orderontvangst van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie zijn in maart 2002 fors toegenomen ten opzichte van de maand daarvoor. Vorig jaar waren de ontvangsten nog vrijwel stabiel gebleven in maart. De forse toename komt vooral doordat er veel meer orders zijn binnengekomen uit het binnenland. Ook op de buitenlandse markt zijn de orderontvangsten toege-

nomen, maar minder uitbundig. In de kunststofverwerkende industrie zijn de orderontvangsten fors toegenomen in maart 2002. Vooral de toename van de ontvangen orders van de binnenlandse markt was zeer fors. Maar ook de orderontvangsten op de buitenlandse markt zijn in diezelfde periode flink toegenomen.

In de chemische industrie zijn de orderontvangsten in maart 2002 toegenomen ten opzichte van de maand daarvoor. De orderontvangsten op de binnenlandse markt zijn zeer fors toegenomen. Vorige maand waren ze nog flink afgenomen. De ontvangsten van orders op de buitenlandse markt zijn licht toegenomen.

Stemming ondernemers wisselt

De stemming van de gezamenlijke ondernemers in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie over de orderontvangsten en de orderpositie is in maart 2002 niet veranderd ten opzichte van de maand ervoor. Voor de onderliggende sectoren zijn er wel verschillen in de stemming te noteren.

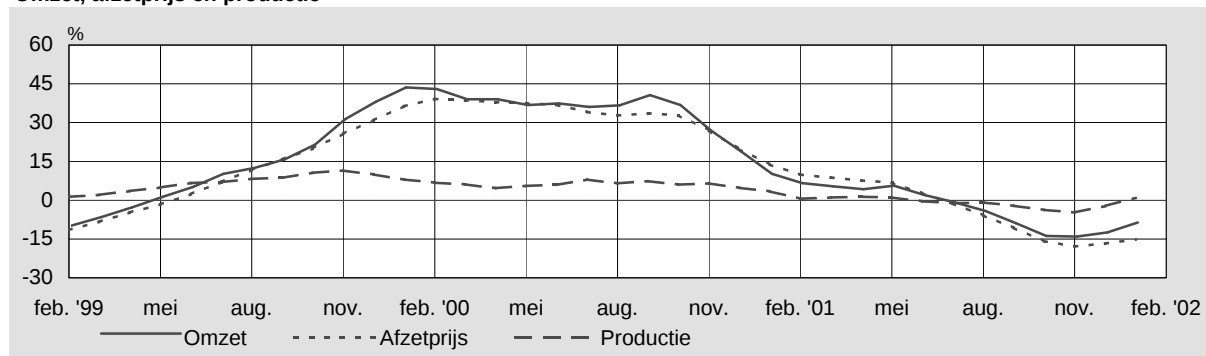
Zo is in de kunststofverwerkende industrie de stemming verslechterd. De ondernemers in deze sector zijn van februari 2002 op maart 2002 meer ontevreden over de orderontvangsten en over de orderpositie. Daarentegen beoordelen de ondernemers in de chemische industrie de orderpositie en de orderontvangsten in diezelfde periode als 'licht verbeterd'.

Voor de branche in zijn geheel geldt dat de voorraden gereed product van februari 2002 op maart 2002 zijn afgenomen. Dat komt vooral doordat in de kunststofverwerkende industrie de voorraden in deze periode flink zijn afgenomen. Ook de chemische industrie heeft een afname van de voorraden gereed product gekend. Minder ondernemers in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie beoordelen in maart 2002 de voorraden gereed product als te groot gelet op de verwachte afzet.

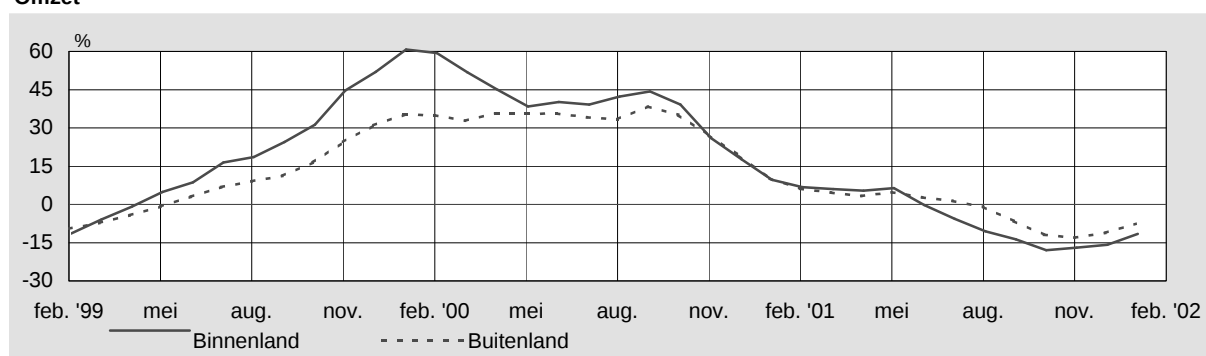
Verwachtingen

Voor de periode van april tot en met juni 2002 verwachten de producenten in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie een lichte toename in de bedrijvigheid en stijgende verkoopprijzen. Verder verwachten zij in het tweede kwartaal van 2002 een toename in de buitenlandse afzet. Voor de periode april tot en met september denken de producenten echter wel met minder personeel te werken.

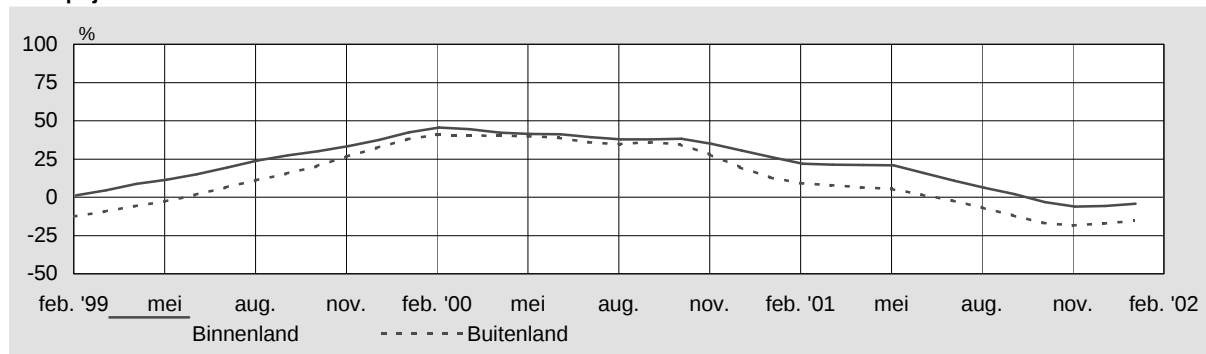
Omzet, afzetprijs en productie

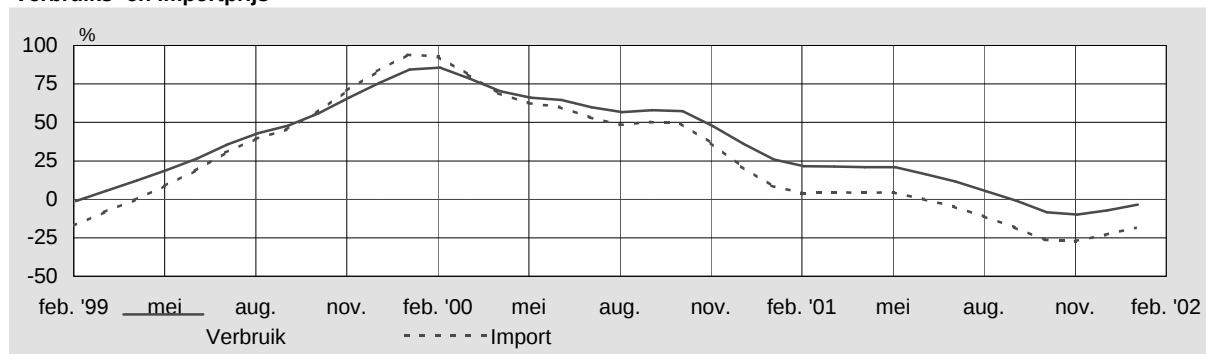
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 5.1

Kerngegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

Kerngegevens: Aardolie-, Chemische-, Rubber- en kunststofverwerkende industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾	
		2000	2001	2000	2001			2001			2002			
					4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	dec.	jan.		feb.
1995=100													%	
Omzet (waarde)		161,2	155,1	171,2	157,1	156,4	143,9	157,6	155,1	131,7	143,0	139,8	-9,9	
binnenland		164,6	150,8	173,6	157,7	148,2	137,0	157,0	158,1	129,1	132,2	134,6	-14,9	
buitenland		159,6	157,2	170,0	156,8	160,6	147,4	158,0	153,7	133,1	148,4	142,4	-7,3	
Afzetprijs		140,3	136,8	150,3	141,6	136,4	123,4	140,3	143,1	120,5	120,5	121,3	-15,2	
binnenland		139,7	139,5	150,0	145,0	138,2	125,6	144,4	146,6	123,3	124,6	126,3	-13,9	
buitenland		140,5	135,8	150,4	140,4	135,8	122,6	138,8	141,8	119,6	119,1	119,6	-15,7	
Verbruiksprijs		166,1	157,0	181,1	163,5	157,9	137,7	160,3	169,3	133,8	135,9	139,0	-17,9	
import		180,9	165,5	197,6	171,7	167,8	143,3	166,8	179,6	138,1	141,8	145,2	-19,2	
Productie (volume gemiddelde dag)		113,1	111,9	112,8	112,7	110,2	107,5	107,5	116,1	100,1	110,2	120,3	3,6	
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		113,0	114,1	114,3	110,7	113,7	111,8						-2,2	
Aantal bedrijven ²⁾	1000	2,0	2,0											
Uitgesproken faillissementen	1	28	30	6	11	8	3							
Aantal werkdagen	1	254	254	63	64	65	64	22	20	19	22	20		
Energieverbruik	PJ	847	.	218	222	.	.							

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 5.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand			2002		Gemidd. laatste 12 mnd.
		2000	2001	2001				2001			2002		
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	feb.	mrt.	feb.	mrt.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	-7	1	5	-8	-9	-16	3	3	4	16	-6
binnenlandse markt		5	-9	-8	5	4	-18	-26	15	4	-2	30	-8
buitenlandse markt		6	-6	4	3	-13	-5	-9	-5	4	8	8	-4
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-4	1	7	-13	0	-10	-5	24	-1	19	-3
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,9	84,7	85,6	85,1	84,8	83,5	85,1					84,6
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	79	81	85	82	76	80	87					81
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	14	8	13	19	16	8					14
tekort aan arbeid	%	6	3	3	3	3	1	3					3
te geringe productiecapaciteit	%	4	0	0	0	0	0	0					0
overige belemmeringen	%	7	3	4	2	2	3	2					2
Orderpositie	⁴⁾	100,0	97,5	100,5	100,1	98,2	96,5	95,1	100,2	99,4	95,5	96,1	96,4
Beoordelingen:													
orderontvangst		1	-11	-1	-5	-12	-15	-14	-7	-8	-9	-9	-12
orderpositie totaal		5	-9	7	-1	-11	-12	-12	0	-6	-8	-7	-11
orderpositie buitenland		8	-9	7	-1	-10	-12	-11	-1	-8	-3	-3	-10
productiecapaciteit		-6	7	2	5	8	14	3					8
voorraden gereed product		-3	6	-3	5	6	7	6	5	7	7	3	6
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		-5	-5	-7	-4	-6	-4	-8					-6
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		3	-4	0	-9	-5	-1	3					-3
buiten Europese Unie		5	-4	2	-6	-11	-2	1					-5
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		13	2	2	-5	-1	12	11					4
bedrijvigheid komende 3 mnd		8	5	5	6	1	6	7	9	2	22	7	7
verkoopprijs komende 3 mnd		19	-7	19	8	-12	-11	-11	1	13	5	13	-8
personeelssterkte komende 6 mnd		0	-4	1	-1	-9	-8	-11					-7
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,4	-0,3	0,3	-0,3	-0,5	-0,8	-0,7					-0,6

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

De metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie heeft het zwaar. Het volume van de bruto toegevoegde waarde is in 2001 met 1,8% gedaald, met name door de teruggang in de tweede helft van dat jaar. De afname van de gemiddelde dagproductie in januari en februari 2002 wijst niet op een herstel. In maart neemt volgens de Conjunctuurtest de orderontvangst enigszins toe ten opzichte van februari. Ook zijn de ondernemers wat positiever over de orderontvangst en de orderpositie. Voor het tweede kwartaal verwachten ze een toename van de buitenlandse afzet en de bedrijvigheid.

Bruto toegevoegde waarde daalt

In het vierde kwartaal van 2001 is het volume van de bruto toegevoegde waarde van de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie 6% lager dan in het laatste kwartaal van 2000. Deze afname is groter dan de daling van bijna 4% in het derde kwartaal van vorig jaar. In de eerste twee kwartalen van vorig jaar heeft deze branche nog een lichte stijging gerealiseerd van respectievelijk 1,4% en 1,2%.

Voor het gehele jaar 2001 komt het volume van de bruto toegevoegde waarde uit op een daling van 1,8%. Hiermee presteert deze branche, samen met de papier- en grafische industrie, het slechtst binnen de industrie. In 2000 was de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie nog koploper met een groei van bijna 7%.

Productie en omzet dalen in februari

In de eerste maanden van 2001 is er nog geen sprake van herstel van de productie. Net als in januari is ook in februari van dit jaar het volume van de gemiddelde dagproductie zo'n 10% lager dan in de overeenkomstige maand van 2001. Ook de omzet is in deze maanden gedaald. Was de daling in januari ruim 6%, in februari neemt de omzet met zelfs 10% af. Op de binnenlandse markt daalt de omzet met ruim 12%. Op de buitenlandse markt is de afname beperkter en bedraagt ruim 8%.

Aangezien de totale afzetprijs nauwelijks wijzigt, daalt het totale volume van de gemiddelde dagomzet ook met bijna 10%. Door de prijsstijging van bijna 1% op de binnenlandse markt neemt het volume van de gemiddelde dagomzet af met ruim 13%. Op de exportmarkten is de afzetprijs juist gedaald en komt het volume van de gemiddelde dagomzet uit op ruim 7%.

Orderontvangst neemt af in februari

De waarde van de binnenlandse orderontvangst is in februari 2002 ruim 15% lager dan in februari vorig jaar. De afname van de waarde van de buitenlandse orderontvangst blijft beperkt tot ruim anderhalf procent. Per saldo neemt de waarde van de totale orderontvangst af met bijna 8% ten opzichte van februari 2001.

Bedrijvigheid blijft gelijk

Uit de Conjunctuurtest van maart blijkt dat de bedrijvigheid zich op het niveau van februari stabiliseert.

De bezettingsgraad van het machinepark is echter ruim 1%-punt lager dan in december 2001 en bedraagt in maart 80,2%. Een op de vijf ondernemers meldt dan ook productiebelemmeringen te onderkennen. De voornaamste oorzaak hiervoor is gelegen in onvoldoende vraag, wat door 15% van de fabrikanten wordt aangegeven. De overige 5% geeft andere oorzaken aan, terwijl hierbij een tekort aan arbeidskrachten nauwelijks een rol speelt.

Orderontvangst stijgt licht

Ten opzichte van februari is de waarde van de totale orderontvangst in maart licht gestegen. Deze stijging is echter gebruikelijk voor de tijd van het jaar. De waarde van de orders uit het buitenland vertoont een toename en dat is conform het seizoen. De waarde van binnenlandse orders blijft gelijk, terwijl een lichte toename gebruikelijk is. Al met al heeft dit een klein positief effect op het werk in voorraad. De index van de orderpositie stijgt met 0,2-indexpunt tot 90,1.

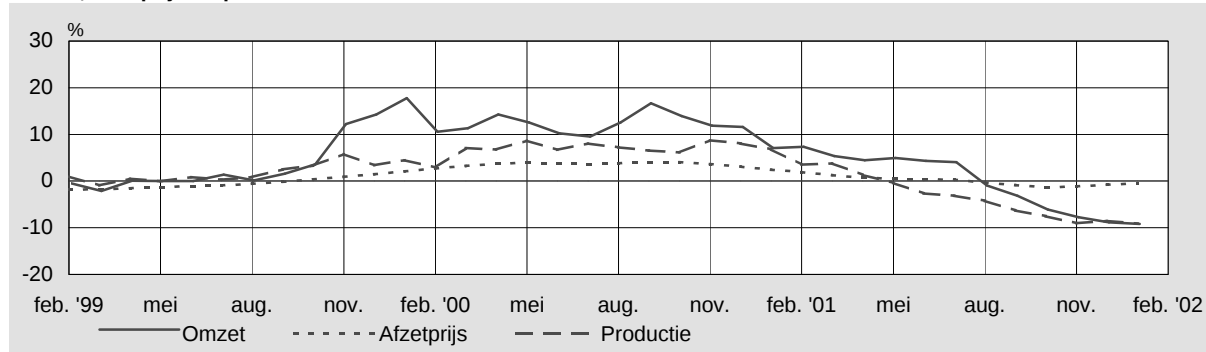
Stemming verbetert

De ondernemers zijn wat positiever dan in februari, maar van tevredenheid is nog geen sprake. Zowel de orderontvangst als de buitenlandse orderpositie wordt door de producenten beoordeeld als verbeterd en de totale orderpositie als licht verbeterd. Wel vindt 1 op de 10 producenten zijn voorraad gereed product nog te groot, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling. Ook loopt het percentage ondernemers dat de productiecapaciteit als te groot beoordeelt, verder op. Van 8% in september 2001 is dit via 10% in december opgelopen tot 13% in maart 2002. Toch geven de ondernemers nog aan dat hun concurrentiepositie op zowel de binnenlandse als de buitenlandse markt gelijk is gebleven sinds december vorig jaar.

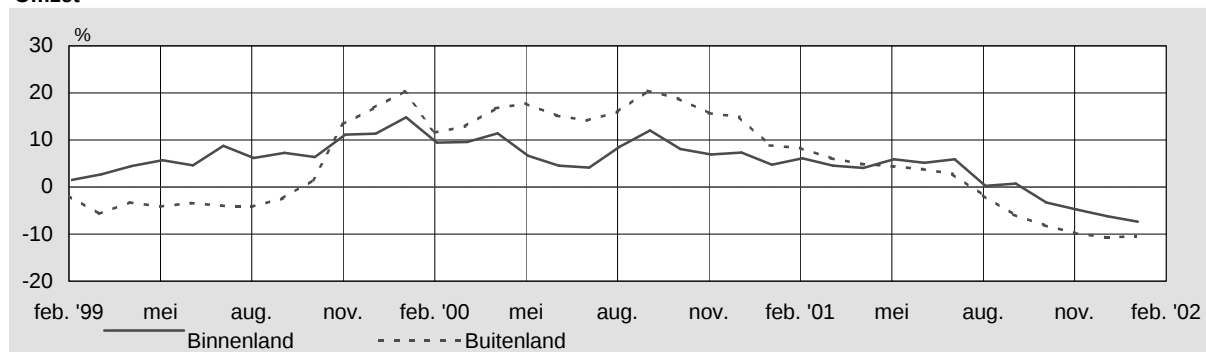
Verwachtingen

Aangezien de orderontvangst uit het buitenland is gestegen, is het niet vreemd dat de ondernemers verwachten dat de buitenlandse afzet in het tweede kwartaal zal toenemen. Hieraan gekoppeld voorzien ze ook een stijging van de bedrijvigheid. Verder denken ze hun producten voor enigszins hogere afzetprijzen te kunnen slijten. Over de personeelssterkte zijn de geluiden wat minder positief. Per saldo verwacht 14% van de fabrikanten een afname van het personeelsbestand in de periode april tot en met september.

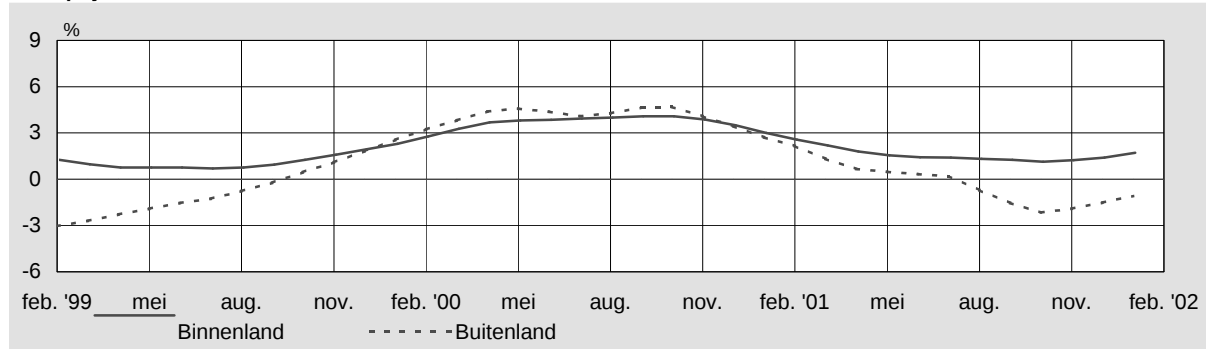
Omzet, afzetprijs en productie

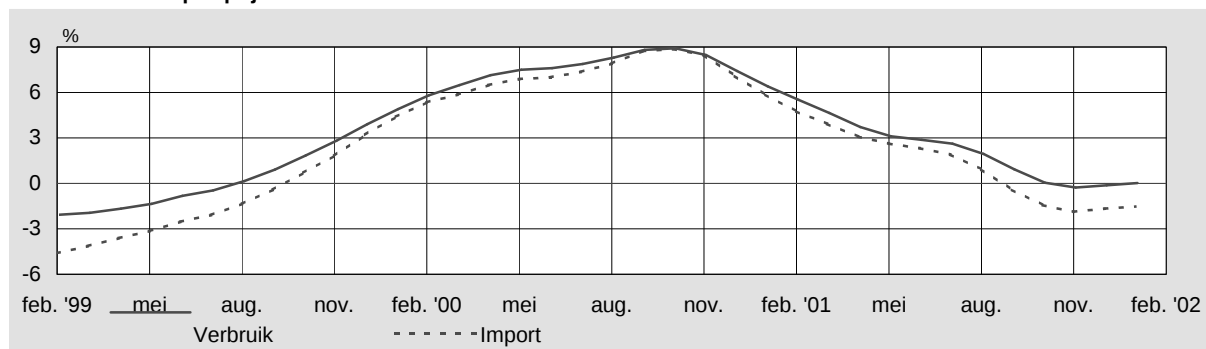
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 6.1

Kerngegevens: Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2000	2001	3e kw.	4e kw.	2001			2002		
								jan.	feb.	dec.	jan.	feb.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		139,8	138,9	160,8	137,1	127,3	146,6	124,9	131,9	145,3	116,8	118,6	-10,0
binnenland		139,2	138,3	154,3	137,8	127,5	143,5	123,7	134,7	135,3	120,8	118,0	-12,4
buitenland		140,3	139,4	165,5	136,5	127,2	148,9	125,7	129,8	152,6	114,0	119,1	-8,3
Ontvangen orders (waarde)		140,0	144,7	153,6	139,1	122,1	137,5	142,3	128,2	147,2	144,8	118,5	-7,6
binnenland		134,4	143,5	143,1	139,2	121,8	131,7	138,6	133,0	124,1	146,7	112,9	-15,1
buitenland		144,3	145,6	161,5	139,1	122,2	141,8	145,0	124,7	164,3	143,3	122,6	-1,7
Afzetprijs		105,8	106,1	106,6	106,3	106,1	105,4	106,5	106,3	105,4	105,9	106,1	-0,2
binnenland		106,3	107,0	106,9	107,0	107,1	107,1	107,2	107,0	107,1	107,9	108,0	0,9
buitenland		105,5	105,5	106,5	105,9	105,5	104,5	106,1	105,9	104,4	104,8	105,0	-0,8
Verbruiksprijs		106,6	107,8	108,8	108,2	108,1	106,9	108,1	108,2	106,8	106,6	106,7	-1,4
import		106,8	108,5	109,6	108,6	108,8	107,5	108,5	108,6	107,3	106,9	107,0	-1,5
Productie (volume gemiddelde dag)		119,9	116,8	126,2	120,8	105,3	114,8	110,7	124,2	119,5	100,2	111,1	-10,6
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		119,9	117,7	125,7	122,9	109,8	118,1						-6,0
Aantal bedrijven ²⁾	1000	17,3	17,9										
Uitgesproken faillissementen	1	176	220	45	43	59	80						
Aantal werkdagen	1	254	254	63	64	65	64	22	20	19	22	20	
Energieverbruik	PJ	194	.	50	53	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 6.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Metaal-, elektrotechnische- en transportmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd.	
		2000	2001	2001				2002	2001		2002		laatste 12 mnd.
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	feb.	mrt.	feb.	mrt.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	-5	3	-2	-2	-12	-3	-10	-3	-7	6	-5
binnenlandse markt		4	-3	1	-2	3	-6	-9	-6	-1	-10	-1	-4
buitenlandse markt		6	-6	3	-4	-6	-16	1	-11	-6	-5	11	-5
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-3	3	2	0	-7	-5	2	3	-2	3	-3
Bezettingsgraad ³⁾	%	82,8	82,6	83,7	83,5	81,6	81,5	80,2					81,7
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	79	80	81	82	79	79	80					80
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	12	8	10	14	16	15					14
tekort aan arbeid	%	10	4	6	5	4	2	1					3
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	2	1	1	1	1					1
overige belemmeringen	%	4	2	3	2	2	2	3					2
Orderpositie	⁴⁾	100,5	94,9	100,9	99,9	96,4	92,3	91,0	99,2	99,0	89,9	90,1	92,6
Beoordelingen:													
orderontvangst		0	-11	1	-6	-8	-13	-19	-8	-10	-19	-13	-14
orderpositie totaal		8	-7	8	3	-5	-7	-18	2	0	-14	-11	-10
orderpositie buitenland		10	-7	9	3	-5	-7	-17	2	0	-12	-6	-10
productiecapaciteit		-2	6	0	4	8	10	13					9
voorraden gereed product		2	7	4	4	7	7	9	3	5	8	9	8
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		4	0	0	2	-4	2	-2					-1
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		2	1	-3	8	2	-4	-2					1
buiten Europese Unie		5	-1	-2	5	0	-5	-1					0
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		17	-5	2	-5	-8	-7	14					-2
bedrijvigheid komende 3 mnd		10	0	4	7	2	-3	-7	7	5	8	9	0
verkoopprijs komende 3 mnd		8	2	10	3	2	-1	2	5	2	4	5	2
personeelssterkte komende 6 mnd		6	-11	2	-8	-19	-19	-14					-15
toe- of afname personeelssterkte	%	0,5	-1,0	0,8	-0,7	-2,2	-1,8	-1,2					-1,5

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

In februari is het volume van de omzet en productie kleiner geworden ten opzichte van een jaar eerder. De ruilvoet is verbeterd. Van februari op maart is de productie seizoensgecorrigeerd licht toegenomen, maar is de waarde van de orderontvangst iets verminderd. De ontevredenheid over de orderontvangsten en de orderpositie is echter toegenomen. Voor het tweede kwartaal verwachten ondernemers een toename van de productie en een stijging van de verkoopprijzen.

Daling van omzet in februari

Vergeleken met februari 2001 is de omzet in februari gedaald, zowel gemeten in waarde (-4,1%) als in volume (-6,1%). Het volume van de gemiddelde dagproductie is met 5,1% afgenomen. De ruilvoet is verbeterd aangezien de verkoopprijzen met 2,2% zijn gestegen en de verbruiksprijzen met 1,3% zijn gedaald.

Maart¹: onvoldoende vraag grootste belemmering

Producenten geven aan dat de concurrentiepositie in maart ten opzichte van december 2001 op de binnenlandse markt licht is verslechterd. Op de buitenlandse markten, EU en niet-EU, is de verslechtering groter. De bezettingsgraad daalt seizoensgecorrigeerd van december op maart met 1,4 procentpunt naar 80,4%.

Per saldo beoordeelt bijna 20% van de bedrijven de productiecapaciteit als te groot gelet op de te verwachten afzet. Met name in de meubelindustrie wordt de productiecapaciteit als te groot beoordeeld.

De productiecapaciteit wordt als te groot gezien doordat de vraag naar producten sterk verminderd is. Bijna 30% van de bedrijven in de branche geeft namelijk aan dat in maart de productie wordt belemmerd door onvoldoende vraag. In de bouwmaterialenindustrie is dit percentage zelfs 40%. Dit kan ook gevolgen hebben voor de werkgelegenheid: een op de vijf bedrijven verwacht de personeelssterkte in te krimpen in het tweede en derde kwartaal. Met een op de vier bedrijven spant de meubelindustrie hierbij de kroon.

Maart: nog steeds geen herstel

Ten opzichte van februari zijn de totale orderontvangsten in maart licht gedaald. Op de binnenlandse markt zijn de orderontvangsten gelijk gebleven terwijl de buitenlandse orderontvangsten afnamen. In maart is er ook iets meer bedrijvigheid dan in februari en kon de orderpositie licht stijgen met 0,6 procentpunt. Per saldo zijn nu ruim 40% van de producenten ontevreden over de totale orderontvangsten en ruim 20% met de totale orderpositie. Bijna één op de drie ondernemers beoordeelt in maart de buitenlandse orderpositie als verslechterd.

Per saldo verwacht één op de vijf producenten dat de buitenlandse afzet in het tweede kwartaal afneemt. Over de omvang van de voorraden gereed product is men niet ontevreden per saldo vindt een op de twintig bedrijven deze als te groot.

1. Bouwmaterialenindustrie

In deze industrie neemt in maart vergeleken met februari de productie noch toe noch af. Ondernemers verwachten dat in het tweede kwartaal de productie toeneemt en dat de verkoopprijzen zullen stijgen. In maart zijn de orderontvangsten gedaald. De ontevredenheid over deze orderontvangsten neemt zeer sterk toe. Producenten beoordelen de orderpositie als zeer flink verslechterd. Over de omvang van de voorraden gereed product zijn producenten meer ontevreden.

2. Timmerindustrie

In deze industrie is van februari op maart de bedrijvigheid flink afgenomen. Daarbij daalde de waarde van de totale orderontvangsten. De ontevredenheid over de orderontvangsten en de orderpositie loopt in maart flink op. Over de voorraden gereed product is men nauwelijks ontevreden. Per saldo houdt ruim tweederde van de bedrijven rekening met een daling van de buitenlandse afzet in het tweede kwartaal. Wel verwachten producenten dat in het tweede kwartaal de productie flink toeneemt en dat de verkoopprijzen nagenoeg gelijk blijven.

3. Meubelindustrie

Ten opzichte van februari is in maart de productie toegenomen en de waarde van de orderontvangsten licht verbeterd. Voor het tweede kwartaal verwachten producenten dat de productie en de buitenlandse afzet licht toenemen en dat de verkoopprijzen zullen stijgen.

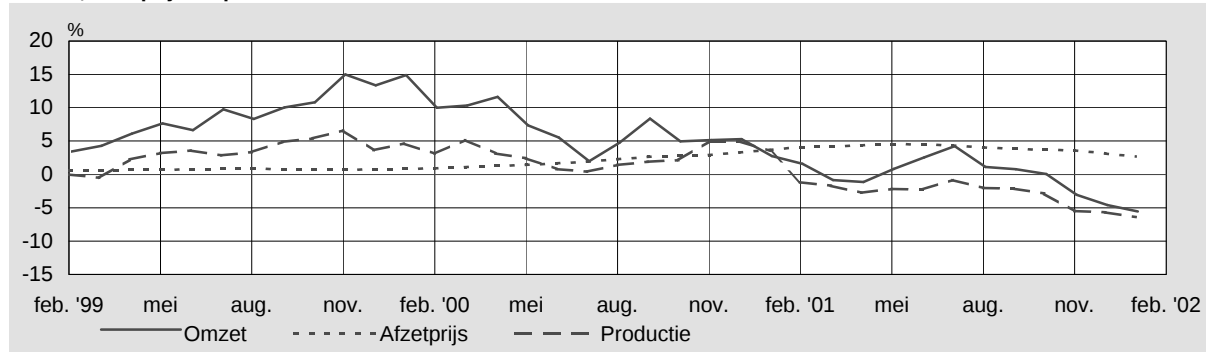
Hoewel het percentage minder groot is dan in februari, zijn per saldo meer dan 40% van de ondernemers in maart ontevreden over de totale orderontvangst. De ontevredenheid over de totale orderpositie is in maart flink afgenomen. Ondernemers geven aan wat minder ontevreden te zijn over de omvang van de voorraden gereed product.

Verwachtingen

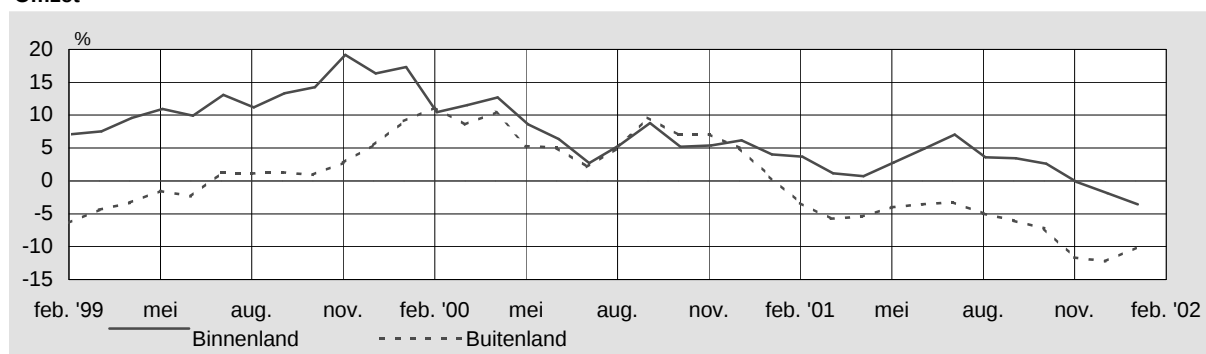
Producenten verwachten dat in het tweede kwartaal de productie licht toeneemt, de verkoopprijzen stijgen en buitenlandse afzet daalt.

¹ Tenzij anders vermeld is het commentaar over ontwikkelingen in indicatoren vermeld in tabel 7.2 gebaseerd op voor de tijd van het jaar geschoonde uitkomsten. Dit geldt zowel voor de branche als sectoren.

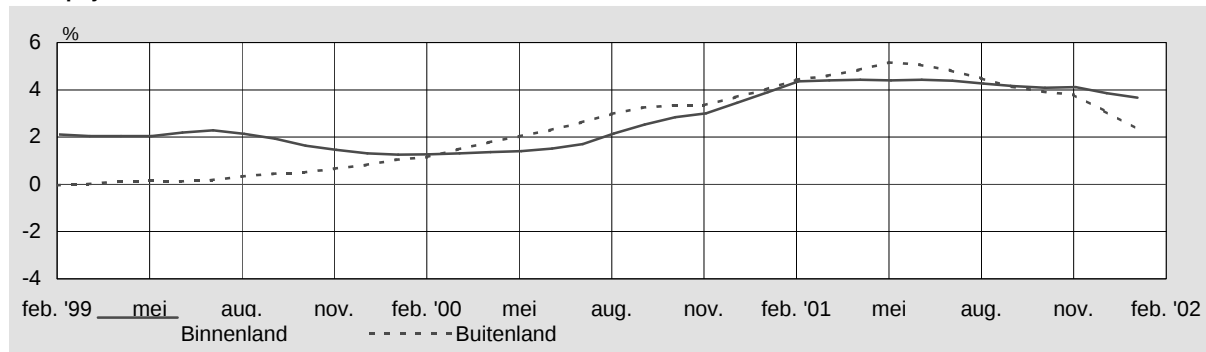
Omzet, afzetprijs en productie

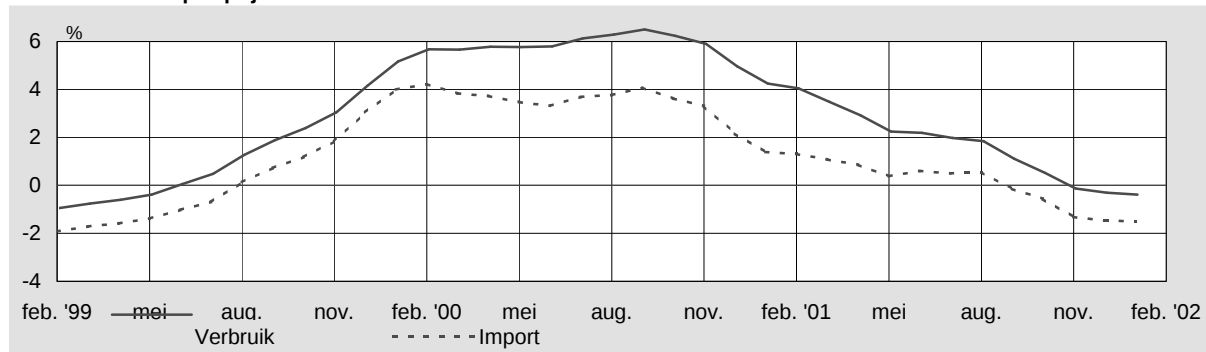
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 7.1

Kerngegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

Rekengegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾	
		2000	2001	2000	2001			2001			2002			
					4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	dec.	jan.		feb.
1995=100													%	
Omzet (waarde)		132,2	131,3	139,9	127,9	120,7	135,5	112,9	125,3	108,1	112,2	120,2	-4,1	
binnenland		137,4	138,4	146,5	133,6	125,3	144,8	115,5	131,9	115,8	116,7	126,2	-4,4	
buitenland		115,6	108,6	118,7	109,7	106,0	105,6	104,4	103,8	83,2	97,8	100,9	-2,8	
Afzetprijs		104,9	109,2	106,0	108,0	109,7	109,9	108,0	108,0	110,0	110,2	110,3	2,2	
binnenland		106,4	110,2	107,3	109,4	110,4	111,0	109,3	109,4	111,1	112,3	112,5	2,9	
buitenland		103,8	108,4	105,0	106,9	109,1	109,0	106,9	106,8	109,0	108,6	108,6	1,6	
Verbruiksprijs		107,5	108,6	108,8	109,5	108,9	107,7	109,5	109,4	107,5	107,9	108,0	-1,3	
import		105,5	105,7	106,2	106,4	106,1	104,8	106,5	106,2	104,5	104,7	104,9	-1,2	
Productie (volume gemiddelde dag)		113,8	110,7	120,0	107,0	102,5	113,4	97,1	109,8	106,6	93,8	104,2	-5,1	
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		113,8	112,3	117,7	108,6	105,8	116,5						-1,0	
Aantal bedrijven ²⁾	1000	10,0	10,2											
Uitgesproken faillissementen	1	82	82	22	15	30	20							
Aantal werkdagen	1	254	254	63	64	65	64	22	20	19	22	20		
Energieverbruik	PJ	43	.	11	11	.	.							

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 7.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Hout- en bouwmaterialen- en overige industrie

	Eenheid	jaar								maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		2000		2001		2001		2002		2001		2002		
		1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	feb.	mrt.	feb.	mrt.				
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		5	-4	0	-4	-6	-5	-3	-2	-4	-5	6	-3	
binnenlandse markt		8	-4	-2	-2	-5	-5	-4	7	-5	2	10	-3	
buitenlandse markt		0	-7	3	-2	-11	-9	-5	-18	10	-17	2	-7	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		9	-2	14	4	2	-9	-3	4	13	-5	19	-2	
Bezettingsgraad ³⁾	%	86,0	83,5	85,8	84,3	82,8	81,1	80,8					82,3	
Productiebelemmeringen ³⁾														
geen	%	70	76	79	74	77	72	66					72	
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%	7	16	9	16	14	24	28					21	
tekort aan arbeid	%	16	6	8	7	7	2	3					5	
te geringe productiecapaciteit	%	4	1	1	0	0	1	0					0	
overige belemmeringen	%	3	2	3	3	2	1	3					2	
Orderpositie	⁴⁾	99,2	96,2	100,6	100,0	96,7	94,4	93,7	100,3	98,5	92,7	93,1	94,4	
Beoordelingen:														
orderontvangst		1	-21	-5	-8	-22	-28	-26	-2	-13	-34	-39	-28	
orderpositie totaal		7	-17	4	-3	-14	-25	-27	0	-9	-21	-23	-22	
orderpositie buitenland		-4	-32	-17	-30	-35	-38	-27	-30	-31	-26	-31	-32	
productiecapaciteit		-7	8	-2	10	11	14	19					14	
voorraden gereed product		4	12	7	11	12	13	10	9	12	7	8	11	
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1														
binnenlandse markt		13	-1	2	0	0	-5	-4					-2	
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie		-3	-5	-3	-11	0	-6	-13					-8	
buiten Europese Unie		1	-4	-2	-10	0	-5	-8					-6	
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd		20	3	16	-3	-20	17	-2					-2	
bedrijvigheid komende 3 mnd		12	5	4	18	4	6	-10	18	13	25	12	4	
verkoopprijs komende 3 mnd		25	15	45	20	6	6	28	10	16	3	9	12	
personeelssterkte komende 6 mnd		7	-12	1	-8	-17	-24	-21					-18	
toe- of afname personeelssterkte	%	0,2	-0,6	0,9	-1,1	-1,0	-1,1	-0,9					-1,0	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Gepubliceerde artikelen

In de Industriemonitor verschijnen maandelijks één of meer artikelen over de industrie. Onderstaande artikelen zijn reeds gepubliceerd.

Artikel	Auteur(s)	Maand
Bedrijfsopleidingen in de industrie	Martje Roessingh	april 2002
Industriële innovatie, deel 2: loont innoveren?	Gerhard Meinen	februari 2002
Industriële innovatie, deel 1: ontwikkelingen tot en met 1999	Gerhard Meinen	januari 2002
Ontwikkelingen in de sociale werkvoorziening	Margot de Steur	november 2001
Elektronische netwerken in de industrie 1995-2001	Kees van den Berg Masja van Bommel	oktober 2001
De gevolgen van MKZ voor de slachterijen en vleesverwerking	Margot de Steur	september 2001
Vacatures in de Industrie	Martje Roessingh	april 2001
Innovatie bij groot en klein	Gerhard Meinen	april 2001
Investeringsverwachtingen industrie 2001 en 2001	Petra Brocke	maart 2001
De Nederlandse tabakverwerkende industrie	Margot de Steur	januari 2001
Conjunctuuronderzoek MKB Industriemonitor 2000	Marjolein van Eekelen	november 2000
De invloed van grote buitenlandse ondernemingen in de Nederlandse economie	Bert Diederén	oktober 2000
Bedrijfsafvalstoffen vrijgekomen bij de nijverheid, 1998	René Jolly, Paul Klein	september 2000
Investeringsverwachtingen voor 2000 en 2001	André Meurink	juli 2000
Internet in de Industrie 1995-2000	Kees van den Berg Andries Kuipers	juli 2000
Geheimhouding bij bedrijfsstatistieken van het CBS: Geheimhoudingsmodule 2000	Wim Koopman Ab Mulder	juli 2000
Bouwen en bouwmaterialen	Willem Heijnen	juni 2000
De top vijf van de industrie in 1999	Willem Heijnen	mei 2000
Export, groei en winstgevendheid	Robert Goedegebuure	april 2000
Innovatie en provincie	Hans Langenberg	maart 2000
Investeringsverwachtingen industrie 1999 en 2000	André Meurink	februari 2000
De auto-industrie	Willem Heijnen	januari 2000

Gepubliceerde producttabellen

Hieronder staat een overzicht van in de Industriemonitor opgenomen producttabellen (tabellen x.3).

De producttabellen bevatten een systematische opsomming van de meest recente productgegevens per branche. Verkopen in waarden worden per kwartaal gepubliceerd. De verkopen in hoeveelheden worden jaarlijks opgenomen in de Industriemonitor. Omdat bij publicatie van het meest recente kwartaal de voorgaande kwartalen worden geactualiseerd, kunnen deze cijfers afwijken.

Meer informatie over deze producttabellen vindt u op "Statline" in de tabel "Verkopen industrie". U kunt Statline vinden op onze website: <http://www.cbs.nl>.

Het nummer van de Industriemonitor dat hieronder vermeld staat, betreft het meest recente exemplaar waarin de productgegevens over de betreffende verslagperiode zijn opgenomen.

Periode	Waarde / hoeveelheid	Industriemonitor
2001	3 ^e kw	februari 2002
	2 ^e kw	februari 2002
	1 ^e kw	november 2001
2000	jaar	juli 2001
	jaar	februari 2002
	4 ^e kw	augustus 2001
	3 ^e kw	februari 2002
	2 ^e kw	februari 2002
	1 ^e kw	november 2001
1999	jaar	juli 2001
	jaar	februari 2002
	4 ^e kw	augustus 2001
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1998	jaar	juli 2000
	jaar	juli 2000
	4 ^e kw	juni 2000
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1997	jaar	juli 1999
	jaar	juli 1999
	4 ^e kw	juni 1999
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1996	jaar	september 1998
	jaar	september 1998
	4 ^e kw	april 1997
	3 ^e kw	februari 2000
	2 ^e kw	november 1996
	1 ^e kw	september 1999

Informatieservice

Het CBS: betrouwbare informatie voor u

De Nederlandse overheid vindt het belangrijk dat u over betrouwbare en onafhankelijke informatie kunt beschikken. Het Centraal Bureau voor de Statistiek zorgt hier al meer dan 100 jaar voor. Het CBS verzamelt, bewerkt en analyseert gegevens over alle aspecten van de Nederlandse samenleving. Hieruit publiceren wij informatie over bijvoorbeeld de Nederlandse economie maar ook over de leefsituatie van de bevolking en over het milieu. Tevens garanderen wij dat individuele gegevens van personen of bedrijven niet zijn af te leiden uit de gepubliceerde cijfers.

Veelzijdige en flexibele dienstverlening

CBS-informatie is voor iedereen toegankelijk. Vooral beleidsmedewerkers, markt- en bedrijfstakanalisten, onderzoekers en studenten maken hier veelvuldig gebruik van. Ook op de CBS-site op internet is veel informatie te vinden. Hier vindt u Statline, de voor het publiek toegankelijke databank van het CBS. Deze is gevuld met actuele cijfers, tijdreeksen etc. Vraagt u informatie bij ons aan dan verstrekken wij die in de vorm die u wenst: per post, fax, e-mail, diskette of bij eenvoudige inlichtingen telefonisch. Alle informatie kan zowel incidenteel als op basis van een abonnement geleverd worden.

Onze informatie is in principe gratis. Dat houdt in dat telefonische inlichtingen gratis worden verstrekt en dat publicaties gratis toegankelijk zijn bij de CBS-bibliotheken in Voorburg en Heerlen en bij vele openbare en universiteitsbibliotheken. Voor het ontvangen van bijvoorbeeld publicaties of diskette betaalt u slechts de kosten van de informatiedrager en het verzenden. Als de door u gewenste informatie niet direct voorhanden is, kan het CBS maatwerk leveren. U betaalt dan de extra arbeidskosten.

De Infoservice

Het CBS beschikt echter over veel meer, en meer gedetailleerde informatie dan er in een publicatie zoals de Industriemonitor wordt opgenomen. Die informatie is op aanvraag verkrijgbaar bij onze Infoservice. Van de onderwerpen die in de Industriemonitor staan zoals de productie, omzet, prijzen, in- en uitvoer en de conjunctuurtest zijn meer gedetailleerde gegevens beschikbaar voor specifieke branches en bedrijfstakken zoals de zuivelindustrie en de landbouwmachine-industrie. Kortom: voor alles wat u wilt weten over de industrie kunt u bij deze dienst terecht.

Alfabetische begrippenlijst

Bedrijfsinvesteringen in vaste activa

Tot de investeringen in vaste activa worden gerekend de goederen die worden aangeschaft (of in eigen beheer zijn voortgebracht) met het doel ze als kapitaalgoed in het productieproces aan te wenden. In het algemeen gaat het om goederen met een levensduur van meer dan een jaar bijvoorbeeld gebouwen, machines en vervoermiddelen. De toevoeging 'bruto' geeft aan dat de investeringen zowel de vervangings- als uitbreidingsinvesteringen omvatten. Het gaat hier om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties.

Bruto Binnenlands Product (BBP)

Het BBP is de som van de in het binnenland gevormde toegevoegde waarde inclusief de afschrijvingen. Deze indicator wordt veel gebruikt om de economische groei weer te geven. Bij het samenstellen van deze indicator gebruiken wij gegevens over zowel de productie als de bestedingen. Voor totaal Nederland is alleen de volumeontwikkeling opgenomen, dat wil zeggen voor prijsontwikkelingen.

BBP (mp)

Bruto Binnenlands Product tegen marktprijzen. Dit is inclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies.

BBP (bp)

Bruto Binnenlands Product tegen basisprijzen. Dit is exclusief het saldo van productgebonden indirecte belastingen en de productgebonden prijsverlagende subsidies.

Bruto Toegevoegde Waarde

De bruto toegevoegde waarde is gedefinieerd als de waarde van de productie minus de waarde van het verbruik (inclusief afschrijvingen); het gaat hier om de waarde die wordt toegevoegd aan de goederen (en/of diensten) die in het productieproces worden gebruikt. Tot het verbruik behoren niet de diensten van de ingezette arbeid en kapitaal.

CBS-Koersindex

De CBS-Koersindex geeft de ontwikkeling weer van het gemiddelde koersniveau van gewone aandelen. De index wordt eenmaal per dag berekend op basis van de slotkoersen. In deze berekening worden alle op de beurs genoteerde Nederlandse gewone aandelen betrokken met uitzondering van aandelen van vastgoedfondsen, beleggings- en houdstermaatschappijen. Bij de berekening wordt wel gecorrigeerd voor kapitaalmutaties (bijvoorbeeld emissies), maar niet voor dividenduitkeringen. Het maandcijfer is het rekenkundig gemiddelde van de dagcijfers.

Conjunctuurtest

Elke maand houdt het CBS onder circa 1 700 ondernemingen uit de industrie een conjunctuurenquête. Deze enquête –de Conjunctuurtest– heeft tot doel binnen vier weken na een verslagmaand actuele informatie te verschaffen over de economische ontwikkelingen in de bedrijfstak industrie en de daaronder vallende bedrijfsklassen en -groepen. Het gaat daarbij met name om de richting waarin een aantal conjunctuurindicatoren zoals bedrijvigheid, orderontvangst, voorraden, orderpositie etc. zich van maand op maand ontwikkelt. Met het oog hierop zijn de

vragen eenvoudig gehouden. Er wordt niet naar exacte, kwantitatieve gegevens gevraagd. De cijfermatige presentatie van de resultaten over de vragen met een drieledige antwoordstructuur vindt plaats in de vorm van saldering van de positieve (gestegen; groot) en negatieve (gedaald; klein) antwoorden (in %). De saldi geven informatie over de richting waarin de variabelen zich hebben ontwikkeld. Bij de ontwikkelingsvragen geeft het saldo op zich al direct de richting aan. Bij de beoordelingsvragen, die een momentopname weergeven, is daartoe vergelijking met het saldo van de voorafgaande maand nodig. De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 10 werknemers.

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Bedrijvigheid t.o.v. de vorige maand

Het niveau van de productie is, vergeleken met de vorige maand (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toegenomen / vrijwel gelijk gebleven/ afgenomen.

Beoordeling orderontvangst

De totale orderontvangst¹ in de afgelopen maand beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling orderpositie

De orderportefeuille¹ beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling productiecapaciteit

De huidige productiecapaciteit achten wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Beoordeling voorraden gereed product

Onze voorraden eindproduct beoordelen wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Bezettingsgraad

De bezettingsgraad² van de beschikbare productie-installaties bedroeg in de verslagmaand ca.%

Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1

De concurrentiepositie³ van ons bedrijf is in de afgelopen 3 maanden op de markt: verbeterd / vrijwel gelijk gebleven / verslechterd.

Vervolg van variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Orderontvangst t.o.v. de vorige maand

De waarde van de orderontvangst¹ is vergeleken met de vorige maand uit het buitenland / uit het binnenland / in totaal: toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

¹ Indien u uitsluitend levert uit voorraad en de orderportefeuille is vrijwel nihil, dan kunt u voor 'orderontvangst' lezen 'omzet / verkopen'. Bij de beoordelingsvragen over de orderportefeuille geeft u vervolgens een oordeel over de huidige afzetontwikkeling van het bedrijf (gunstig = groot; ongunstig = klein).

² Bij incidentele toepassing van een meerploegenstelsel of overwerk, kan de bezettingsgraad meer dan 100% bedragen. Groot onderhoud kan tot een verlaging van de bezettingsgraad leiden.

³ De verhouding van de afzetprijs en / of kwaliteit van uw producten met die van andere aanbieders op de markt.

Orderpositie

Onze totale orderportefeuille⁴ vertegenwoordigt, bij normale werktijden, aan maanden werk ca.. mnd.

Productiebelemmeringen

Onze productie ondervindt thans: a) geen belemmeringen, b) wel belemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag / tekort aan arbeidskrachten / te geringe capaciteit van de productie-installaties / andere oorzaken, nl.

Verwachting bedrijvigheid

Vergeleken met de afgelopen maand zal het gemiddelde productieniveau in de komende 3 maanden (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toenemen / gelijk blijven / afnemen.

Verwachting buitenlandse afzet

De buitenlandse afzet zal in het komende kwartaal: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting personeelssterkte

Onze personeelssterkte zal in het komend halfjaar naar verwachting: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting toe- of afname personeelssterkte

Bij toe- of afnemen (van de personeelssterkte) het percentage vermelden: ca. ...%.

Verwachting verkoopprijs

Onze verkoopprijzen zullen in de komende 3 maanden: stijgen / vrijwel gelijk blijven / dalen.

Producentenvertrouwen

Het producentenvertrouwen is een samengestelde stemmingsindicator opgebouwd uit antwoorden op drie vragen van de Conjunctuurtest industrie. Het betreft hier de vragen over de door de ondernemers te verwachten bedrijvigheid in de komende drie maanden, hun oordeel over de orderpositie en hun oordeel over de voorraden gereed product. Om dit in één kengetal naar buiten toe te kunnen brengen en daarnaast het verloop van de ontwikkeling van de industriële productie zo goed mogelijk te benaderen, wordt eerst het verschil tussen het percentage positieve en negatieve antwoorden zowel voor het seizoen als voor de lange termijn trend gecorrigeerd. Over de afgelopen 15 jaar heeft het CBS per vraag het vooruitlopen op de feitelijke ontwikkelingen gemeten. Op basis van deze gegevens worden de recente uitkomsten gewogen. De hieruit berekende uitkomst (producentenvertrouwen) geeft in één kengetal de stemming onder de ondernemers aan.

Consumentenprijsindex

De consumentenprijsindex heeft betrekking op alle goederen en diensten die huishoudens voor consumptie aanschaffen, excl. de verzekerde medische zorg. Zowel dagelijkse boodschappen als aankopen die minder vaak gedaan worden, zoals auto's en wasmachines horen hiertoe. Ook betalingen aan de overheid voor verleende diensten (schoolgelden, secretarieleges) en zogenaamde consumptiegebonden belastingen zijn in de index opgenomen. De voor deze index gevolgde prijzen zijn de contante prijzen, inclusief BTW.

Consumentenvertrouwen

In het Consumentenconjunctuuronderzoek worden aan 1 000 respondenten vijf vragen gesteld over de algemene

economische situatie en de eigen financiële situatie. Van iedere vraag wordt het saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal aantal antwoorden bepaald. Het Consumentenvertrouwen wordt uitgedrukt als het rekenkundig gemiddelde van deze vijf saldi. De minimale waarde is dus -100; de maximale +100.

Economisch klimaat

De ontwikkeling van het economisch klimaat wordt bepaald door twee vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek over de algemene economische situatie in Nederland.

Koopbereidheid

De ontwikkeling van de koopbereidheid wordt ontleend aan de antwoorden op drie vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek naar de eigen financiële situatie, waaronder de vraag of de tijd gunstig wordt geacht grote aankopen te doen.

Energieverbruik

De som van aanvoer, winning en voorraadonttrekking, minus de afleveringen van energiedragers. Onder PJ (petajoule= 10^{15} joule) wordt een energiehoeveelheid verstaan die overeenkomt met 31,6 miljoen m³ aardgas.

Faillissementen

Het gaat bij de reeks Faillissementen om alle uitgesproken faillissementen, zowel van natuurlijke als van rechtspersonen. De cijfers worden niet gecorrigeerd voor faillietverklaringen die later ten gevolge van verzet, hoger beroep of cassatie worden vernietigd.

Geregistreerde werklozen

Onder de geregistreerde werklozen worden de bij een arbeidsbureau ingeschreven personen verstaan van 15-64 jaar die niet meer dan twaalf uur per week werken, twaalf uur of meer willen werken en daarvoor beschikbaar zijn. Er is niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden.

Gezinsconsumptie

De reeksen van de gezinsconsumptie geven de bestedingen weer van gezinnen. Dit is inclusief de aankopen van buitenlandse toeristen in Nederland en exclusief de aankopen van Nederlanders in het buitenland. De bestedingen betreffen aankopen van voedings- en genotmiddelen, duurzame consumptiegoederen en overige goederen en diensten. Het gaat in de Industriemonitor om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijs-mutaties. De maandcijfers van de gezinsconsumptie laten soms grote fluctuaties zien doordat de cijfers niet voor koopdagen en seizoensinvloeden gecorrigeerd zijn. Het is verstandig hier bij de interpretatie van de ontwikkelingen rekening mee te houden.

Invoer van goederen en diensten

De invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen (cost, insurances, freight). Dat wil zeggen inclusief alle vracht- en assurantieprijzen die op het vervoer tot het punt van inkleding in Nederland betrekking hebben en exclusief invoerrechten, accijns op invoer en bijzondere verbruiksbelasting op auto's.

Omzet

Omzet betreft de factuurwaarde van de aan derden verkochte zelfvervaardigde of geassembleerde goederen en opbrengsten van diensten (exclusief: BTW, aan afnemers

⁴ Orderportefeuille excl. Het reeds gerealiseerde deel aan onderhanden werk; incl. eventueel werk verbonden aan het op peil brengen van voorraden.

in rekening gebrachte accijnzen, verbruiksbelastingen, BPM op auto's en statiegelden). De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 20 werknemers.

Producentenprijzen industrie

De Statistiek producentenprijzen meet de prijzen die de producent of de importeur in rekening brengt aan de afnemers. De gevolgde prijzen zijn de gemiddelde maandprijzen exclusief BTW, af-fabriek, van de afgezette goederen. Voor de importprijzen is gebruik gemaakt van prijzen op cif-basis (cost, insurance, freight).

Productie-index

De productie-index geeft de volume-ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen weer. De cijfers zijn voor prijsinvloeden gecorrigeerd. Tevens vindt er een correctie plaats voor het aantal werkdagen in de betreffende maand. De cijfers betreffen dus de ontwikkeling van de gemiddelde dagproductie. Er wordt rekening gehouden met continudiensten. Voor de maandelijkse productie-ontwikkelingen zijn ook seizoengecorrigeerde gegevens beschikbaar.

Uitvoer van goederen en diensten

De uitvoer van goederen is gewaardeerd tegen fob-prijzen (free-on-board). Dit is de waarde af-producent, vermeerderd met de handels- en vervoersmarges tot aan de Nederlandse grens. Onder de export zijn de goederen opgenomen die uit het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Goederen die aan het buitenland zijn verkocht, maar nog niet geleverd, zijn niet als export beschouwd.

Vacatures

Vacatures zijn arbeidsplaatsen waarvoor personeel wordt gezocht dat op korte termijn kan worden geplaatst. Tot en met het derde kwartaal van 1993 is het door het CBS gepubliceerde aantal vacatures van geheel Nederland exclusief die bij de overheid, het onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven. Vanaf het vierde kwartaal 1993 zijn alleen de vacatures bij de overheid en het onderwijs nog uitgesloten. Bij het aantal vervulde vacatures worden de vervallen vacatures meegerekend.

Werkdagen

Aantal dagen in de maand verminderd met zaterdagen en zondagen alsmede algemeen erkende feestdagen.

Standaard bedrijfsindeling

In vrijwel alle economische statistieken van het CBS worden de gegevens geordend naar economische activiteit. Dit gebeurt op basis van de standaard bedrijfsindeling. De industrie is onderverdeeld in verschillende bedrijfsklassen. De totale industrie omvat SBI 15 tot en met 37. Hieronder staan de bedrijfsklassen genoemd behorend bij de verschillende branches zoals ze gegroepeerd zijn in de Industriemonitor.

<i>SBI</i>	<i>Rubriek in Industriemonitor</i>
15	<i>Voedings- en genotmiddelenindustrie</i>
16	Voedingsmiddelen- en drankenindustrie Tabakverwerkende industrie
17	<i>Textiel-, kleding- en lederindustrie</i>
18	Textielindustrie
19	Kleding- en bontindustrie Leer-, lederwaren- en schoenindustrie (excl. kleding)
21	<i>Papier- en grafische industrie</i>
22	Papier(waren)- en karton(waren)industrie Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media
23	<i>Aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofverwerkende industrie</i>
24	Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie
25	Chemische industrie Rubber- en kunststofverwerkende industrie
27	<i>Metaal- elektrotechnische en transportmiddelenindustrie</i>
28	Basismetalaalindustrie
29	Metaalproductenindustrie
30	Machine- en apparatenindustrie
31	Kantoormachine- en computerindustrie
32	Elektrische machines en apparatenindustrie Audio-, video- en telecommunicatie- apparatenindustrie
33	Overige machines en apparatenindustrie (incl. medische apparatuur)
34	Industrie van auto's, aanhangwagens en opleggers
35	Overige transportmiddelenindustrie
20	<i>Hout-, bouwmaterialen en overige industrie</i>
26	Hout-, kurk-, rietwarenindustrie (excl. meubels)
36	Glas-, aardewerk-, cement-, kalkindustrie Meubel- en overige industrie

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 588 blz., € 25,-.

ISSN 0924-2686. Kengetal: A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

Wekelijks, ca. 10 blz. € 70,50 per jaar.

ISSN 0166-9680.

INDEX

Het CBS-magazine met een geheel eigen vormgeving. INDEX geeft vanuit de statistische optiek een brede kijk op de vele economische en sociale aspecten van de samenleving. Veel themanummers met daarnaast een aantal gevarieerde onderwerpen.

Jaarlijks 10 nummers, ca. 32 blz., € 90,00 per jaar.

ISSN 1380-7447. Kengetal: A-152.

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde. Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 212 blz., € 12,93.

ISSN 1386 – 1042. Kengetal: P-19.

Kennis en economie 2001

Kennis wordt tegenwoordig als de vierde productiefactor gezien naast de traditionele factoren: land, arbeid en kapitaal. In de publicatie *Kennis en economie 2001* staan de uitkomsten van de R&D-enquête over 1999 centraal. Naast de vergelijking met Nederlandse gegevens van voorgaande jaren, worden de uitkomsten ook in een internationaal perspectief geplaatst: de cijfers van andere landen binnen de EU en de OESO worden hier ook gepresenteerd.

Jaarlijks, 200 blz., € 28,50.

ISBN 903572955 2. Kengetal: K-300

De digitale economie 2001

Deze nieuwe CBS-publicatie beschrijft de omvang en groei van de binnenlandse ICT-sector. Het gebruik van internet door huishoudens. De activiteiten door het Nederlandse bedrijfsleven op internet en andere elektronische netwerken. Daarnaast worden genoemde ontwikkelingen in Nederland vergeleken met die in de ons omringende landen.

Jaarlijks, 186 blz., € 14,75. Kengetal: P-34.

ISSN 1568-2773.

Nationale Rekeningen

Deze publicatie geeft een compleet overzicht van de stand en de ontwikkeling van onze economie. Bevat gedetailleerde gegevens over de bedrijfstakken, over groepen producten en over ondernemingen, huishoudens en overheid.

Jaarlijks, 248 blz. € 38,57. Kengetal: P-2.

ISSN 0168-3489

De Nederlandse conjunctuur

Met de in 2000 opgestarte publicatie *De Nederlandse conjunctuur* wordt op basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven.

Kwartaal, € 34,- per jaar.

ISSN 1566-3191. Kengetal: P-104

Maandstatistieken

Het CBS publiceert naast de Industriemonitor nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

Sociaal-Economische Maandstatistiek

Maandelijks, ca. 80 blz., € 109,50 per jaar.

ISSN 0168-549X. Kengetal: V-4.

Maandstatistiek van de Prijzen

Maandelijks, ca. 115 blz., € 109,50 per jaar.

ISSN 0166-9486. Kengetal: U-2.

Financiële Maandstatistiek

Maandelijks, ca. 50 blz., € 92,50 per jaar.

ISSN 1381-6780, Kengetal: O-1.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

De CBS-website is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

StatLine

StatLine is de gratis elektronische centrale databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie in de vorm van tabellen, teksten en grafieken. Alle resultaten kunt u bekijken, printen of exporteren. StatLine bevat tevens tijdreeksen over vele maatschappelijke en economische onderwerpen, over de regio en de conjunctuur. U kunt StatLine vinden op onze website: <http://www.cbs.nl/> of direct via: <http://StatLine.cbs.nl/>

StatLine op cd-rom

StatLine is tegen geringe kosten ook op cd-rom te bestellen. U kunt StatLine dan op een intranetomgeving plaatsen of gebruiken op een computer zonder internetverbinding.
10 keer per jaar. € 85,50 per jaar, € 10,50 per exemplaar.
Kengetal: A159cd.

De publicaties van het CBS kunnen besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, tel. (045) 570 70 70, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.